

cijena 1.5 EUR

petak, 18. maj 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1439 godina XXIX

sreten radonjić, tri u jedan

POLICAJAC, VIDOVNJAK, TAST

**12 godina
nezavisnosti**

PO ISTOM TRAGU

**kad donald trump
ispunjava obećanja**

NOVI SVJETSKI HAOS

FOKUS

- SRETEN RADONJIĆ, TRI U JEDAN:**
Policajac, vidovnjak, tast (Milena Perović-Korać) 8

DANAS, SJUTRA

- Hoće li sukob eskalirati (Milka Tadić-Mijović) 11

MONITORING

- DVANAEST GODINA NEZAVISNOSTI:**
Po istom tragu (Miloš Bakić) 12

- PLAN OBALNOG PODRUČJA PONOVO PRED GRAĐANIMA:**
Investitorski, a ne urbanistički plan (Branka Plamenac) 16

- Zašto pucaju u novinare - duvanska posla:**
MILIONI I (I)METAK (Zoran Radulović) 18

ALTERVIZIJA

- Ujedinjeno kraljevstvo (Milan Popović) 21

DRUŠTVO

- NESTANAK DOKUMENATA KAO TEKOVINA SISTEMA:**
Skrivanje tragova (Predrag Nikolić) 22

SVIJET

- KAD DONALD TRAMP ISPUNJAVA OBEĆANJA:**
Novi svjetski kaos (Milan Bošković) 24

OKO NAS

- PLUŽINJANI SPREMNI ZA LOKALNE IZBORE:**
DPS-u neosvojiva tvrđava (Veseljko Koprivica) 32

- SEZONA NA PRAGU, ULCINJ U POLUVANREDNOM STANJU:**
Nova vlast, stare nevolje (Mustafa Canka) 34

- PROJEKAT BRSKOVO POVJEREN ŠVAJCARCIMA:**
San o otvaranju rudnika (Dragana Šćepanović) 36

- POLIEKS, FABRIKA KOJA JE NADŽIVJELA TRANZICIJU:**
Pogled u budućnost (Tufik Softić) 38

INTERVJU

- PROF. DR RATKO BOŽOVIĆ,**
KULTUROLOG IZ BEOGRADA:
Nezapaćen je ovakav odnos
vlasti prema opoziciji (Veseljko Koprivica) 40

- NADA VUKČEVIĆ, GLUMICA:**
Od pozorišta očekujem
istinu, hrabrost i drskost
(Miroslav Minić) 44

- MAJA BOGOJEVIĆ,**
TEORETIČARKA FILMA I
FILMSKA KRITIČARKA:
U Crnoj Gori film u drugom
planu (Miljana Dašić) 48

Možda neki ne mogu biti tri u jedan, al' direktor ASK-a može. Osim što je naprasno postao vidovit, ovaj bivši policajac i tast sina premijera Duška Markovića, postao je prva institucionalna batina za disciplinovanje kritičara režima u Montenegro

**STR
8-10**

**13. maj 2018.
broj 1438.**

**6. maj 2018.
broj 1437.**

INVESTITORSKI, A NE URBANISTIČKI PLAN

Najvrijedniji prostor u državi, dragocene i atraktivne lokacije uz obalu, urbanizuju se u skladu sa potrebama investitora. To je glavna odlika Plana. Široka linija u pink boji, povučena duž crnogorske obale, na planskim skicama i grafičkim kartama liči na rezervaciju prostora za odabrane kojim će se raspolagati na jednom mjestu. U Podgorici

STRANA 16

SKRIVANJE TRAGOVA

Predmet S.Č. je samo jedan od nekoliko značajnih predmeta koji su izgoreli ili nestali a u kojima su pominjani visoki crnogorski funkcioneri. Nestanak ili zaturanje važnih dokumenata toliko je učestalo da je čak nedavno saopšteno da Opština Tivat ne posjeduje dokumenta da je zemljište tivatskog aerodroma njeno

STRANA 22

DPS-U NEOSVOJIVA TVRĐAVA

Đukanovićev DPS još od 1997. godine ne uspijeva da u opštini Plužine preuzme vlast od Socijalističke narodne partije

STRANA 32

PROF. DR RATKO BOŽOVIĆ, KULTUROLOG IZ BEOGRADA NEZAPAMĆEN JE OVAKAV ODNOS VLASTI PREMA OPOZICIJI

Gospodari političkog života u Srbiji su Šešeljevi učenici, presvučeni radikali, ali uvijek sa žestokim političkim strastima. Njima su se pridružili socijalisti, prebjezi ili preletači. Kako ni jedna koherentna ideologija ne postoji, eto podsticaja za omasovljenje konvertita. Ta pojava je dobila oblik epidemije koju je nemoguće spriječiti i liječiti

STRANA 40

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:
Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran
Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić,
Mustafa Canka, Tamara Kaliterna,
Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović,
Predrag Nikolić, Branka Plamenac,
Nastasja Radović, Tufik Softić,
Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za
informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina
78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na
telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161
Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

m:BOX
RJEŠENJE U JEDNOM PAKETU

Spremite se za najveće brzine!

Postanite korisnik m:tel kablovskih usluga i čekaju vas nevjerojatne povoljnosti: fiksni telefon na poklon, TV uređaji već od 9€ mjesečno, 50% popusta na pretplatu - do 12 mjeseci, uz Internet brzine do 100 Mb!

TV VEĆ OD
9€ MJESEČNO

PREKO
200
TV KANALA!

INTERNET
BRZINE DO **100Mb**

50% POPUSTA NA PRETPLATU - DO 12 MJESeci

POKLON TELEFON

Promotivna kampanja se odnosi na sve nove korisnike BOX paketa, uz potpisivanje ugovora na 24 mjeseca.

Imate prijatelje?

www.mtel.me / info line: 1600

KCCG SUMNJA DA JE RIJEČ O SABOTAŽI

U Kliničkom centru Crne Gore (KCCG) u srijedu je došlo do zamjene beba. Porodilja je puštena kući sa tuđim novorođenčetom, što je primijetio njen suprug, nakon čega je ovaj bračni par otišao u Kliniku za ginekologiju i akušerstvo KC, vratio tuđu bebu, a svoju poveo kući.

Iz KCCG su saopštili da je za propust odgovorna medicinska sestra u Jedinici za terminsku novorođenčad, koja, kao ni porodilja, nije primijetila da majka i beba nemaju isti broj.

Direktorica KCCG **Zorica Kovačević** kazala je da ne postoji opravdanje za ovakvu grešku, te da je odgovorna medicinska sestra odmah suspendovana, a protiv nje je pokrenut i krivični postupak.

„Neshvatljivo je da se nešto ovakvo moglo dogoditi. To je totalna neodgovornost, koja upućuje da se dodatno pojačaju mjere bezbjednosnih procedura prilikom otpusta“, kazala je Kovačevićeva.

U saopštenju Kliničkog centra navodi se da se osnovano sumnja da se radi o sabotaži, a ne o slučajnom propustu.

„Za sada je utvrđeno da nije došlo do sistemske greške već do nesavjesnog rada pojedinca. Da je medicinska sestra ispoštovala procedure i protokole KCCG vezane za otpuste porodilja i novorođenčadi, ovakav propust, koji je nanio veliku štetu našoj ustanovi, a što je najvažnije, uznemirio javnost, ne bi bio moguć“, dodaje se u saopštenju.

Osim medicinske sestre, dužnosti su razriješeni

načelnica i glavna sestra Odjeljenja, kao i neontolog koji je bio dežuran tog dana i protiv njih su pokrenuti disciplinski postupci.

Iz nevladine organizacije *Krug života* zatražili su smjenu Kovačevićeve i direktora Klinike **Vojislava Mikića**.

„Za nas ovo nije propust pojedinca, već loš rad u upravljanju naše najveće zdravstvene ustanove. Uzimajući u obzir sve ono što se dogodilo u proteklih mjesec i više, prepoznali smo da se u KC ne upravlja na pravi i odgovoran način. Stoga tražimo smjenu direktora Mikića i direktorke Kovačević. Takođe, tražimo i od Ministarstva zdravlja da se oglasi po pitanju ovog događaja i povuče adekvatne poteze“, kazao je **Dejan Cvijanović** iz NVO *Krug života*.

Nova generacija elektronskog bankarstva za pametne telefone
Erste mBanking

- Do 3 besplatna mToken-a - Opcija Silikaj i plati - Mogućnost personalizacije ekrana - Pregled stanja svih računa, kartica, transakcija - Opcija e-Uplatnica
- Besplatno preuzimanje aplikacije sa

www.erstebank.me

ERSTE Bank

Važno je koja je Vaša banka.

POTRAGA ZBOG UBISTVA UKRAJINKE

ADVOKAT NAJAVIO SKORU PREDAJU OSUMNJIČENOG

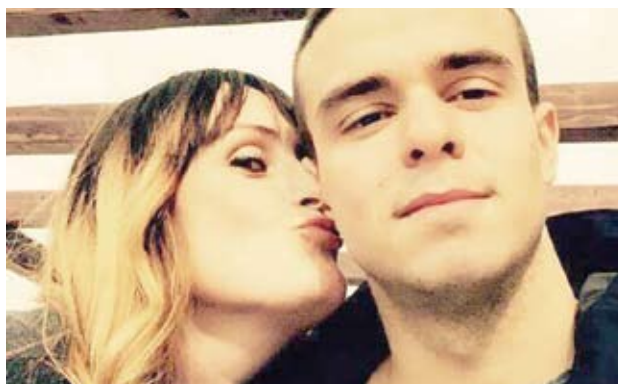
Kotorska policija raspisala je potjernicu za **Arsenijem Stanovićem** (22) zbog osnovane sumnje da je 11. maja usmrtio ukrajinsku državljanku **Anastaziju Lašmanovu** (30), sa kojom je ranije bio u emotivnoj vezi.

Lašmanova je ubijena sa više uboda nožem po glavi i tijelu. Iako rezultati obdukcije još nisu dostavljeni tužilaštvu, prema onome što su istražitelji zatekli na licu mjesta, na njenom tijelu bilo je vidljivo najmanje deset ubodnih rana.

Stanović je sin šefa ispostave granične policije na Aerodromu Tivat **Zorana Stanovića**, kojeg je menadžment Uprave policije suspendovao dva dana nakon što je raspisana potjernica za njegovim sinom.

Advokat kojeg je Stanovićeve porodica angažovala, **Zoran Piperović**, kazao je da će se on uskoro predati tužilaštvu.

„Mene je kontaktirala porodica Stanović, u namjeri da me angažuje ukoliko bude pokrenut postupak protiv njihovog sina, a tiče se ubistva ukrajinske državljanke. Konkretno, razgovarao sam sa njegovim ocem, koji mi je kazao da on još ne zna gdje mu se nalazi sin, da pokušava uz pomoć rođaka da sa njim kontaktira, da se nada da će

u dogledno vrijeme u tome da uspije i da će se, ukoliko tužilaštvo pokrene postupak, njegov sin, naravno prijaviti dežurnom tužiocu“, rekao je Piperović.

On je kazao da mu je Zoran Stanović rekao da sa sinom pokušava da stupi u kontakt od 11. maja.

Ukoliko se utvrdi da je Arsenije Stanović odgovoran za ubistvo ukrajinske državljanke, prijeti mu zatvorska kazna od deset do 40 godina.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

IVO ĐURIŠIĆ HOĆE DA SVJEDOČI O AFERI „TELEKOM“

OPTUŽIO ANU KOLAREVIĆ

Predsjednik PUPI-ja **Ivo Đurišić** uputio je pismo vrhovnom državnom tužiocu **Ivici Stankoviću** u kojem, kako tvrdi, nudi konkretne dokaze o umiješanosti porodice **Mila Đukanovića** u aferu *Telekom*.

On je u pismu naveo da mu je bivši ambasador Mađarske u Crnoj Gori **Đula Memet** u direktnom razgovoru saopštio da su sestri tadašnjeg premijera **Ani Đukanović** uplatili 7,35 miliona dolara.

Zbog sumnje da je pismo koje je uputio Stankoviću neko u tužilaštvu uništio, Đurišić je odlučio da ga javno objavi.

On je istakao da je povod razgovora sa mađarskim ambasadorom bilo istjerivanje sa posla njegove supruge **Olje**, koja je iz *Telekoma* otpuštena kao tehnološki višak, a razlog je, kako tvrdi, bilo njegovo političko djelovanje.

„Kao čovjek rođen u Budimpešti, bio sam kućni prijatelj sa mađarskim ambasadorom Đulom Memetom. Kada sam pošao sa suprugom u ambasadu, zamolio sam ga za intervenciju, s obzirom da je *Mađar telekom* kupio naš *Telekom*“, kaže Đurišić i dodaje da mu je tadašnji ambasador odgovorio da mu ne može pomoći jer je *Mađar telekom* dao Ani Kolarević 7,3 miliona dolara, te da ona vrši odabir kadra. „Pošto vidim da tužilaštvo već šest godina ne smije da prevede ovu rečenicu, javljam se kao svjedok i nudim pomoć u prevodu. Drago mi je ako sam ti pomogao da završimo ovaj cirkus oko prevođenja“, navodi se, između ostalog, u pismu koje je Đurišić uputio Stankoviću.

Specijalno državno tužilaštvo prikupilo je dokaze i krajem maja će podići optužnicu protiv bivših čelnika Crnogorskog telekoma **Olega Obradovića** i **Miodraga Miška Ivanovića**, koje tereti da su zloupotrebom službenog položaja sebi i drugima nezakonito pribavili 2.300.000 eura tokom privatizacije tada državne kompanije. U optužnici se Đukanovićeva ne pominje.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

PROLJEĆNA SEDMICA testiranja na HIV i hepatitis biće obilježena od 18. do 25. maja, kao dodatna akcija evropske sedmice testiranja, koja se organizuje svake godine u novembru.

Iz Instituta za javno zdravlje su objasnili da se evropska sedmica testiranja sprovodi sa ciljem podizanja svijesti o značaju testiranja na HIV i hepatitis.

IJZ će, kako je saopšteno, sa mrežom savjetovaništa za HIV u domovima zdravlja Bar, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Kotor, Pljevlja i Herceg Novi, pripremom

postera, javnim promocijama savjetovanjima, tribinama i drugim aktivnostima obilježiti važnost testiranja, kao značajne preventivne mjere u smanjenju epidemije ovih infekcija.

„Tokom sedmice savjetovanje i testiranje na HIV biće organizovano u svim savjetovaništima u skladu sa radnim vremenom savjetovaništa, a u IJZ u Podgorici radnim danima od osam do 20 sati“, navodi se u saopštenju.

PLUS

UČENICI iz Crne Gore - **Nina Mitrović**, učenica SMŠ „Mladost“ iz Tivta i **Ognjen Đuković**, učenik Gimnazije „Slobodan Škerović“ svojili su dvije bronzane medalje na 35. Balkanskoj matematičkoj olimpijadi, takmičenju učenika srednjih škola, koje je održano od 7. do 12. maja 2018. u Beogradu.

Takmičilo se 65 učenika iz 11 zemalja, stalnih članica Balkanske matematičke olimpijade - Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Kipar, Grčka, FJR Makedonija, Crna Gora, Moldavija, Rumunija, Srbija, Turska i 42 učenika iz sedam gostujućih zemalja - Azerbejdžan, Italija, Kazahstan, Saudijska Arabija, Srbija (B tim), Turkmenistan, Ujedinjeno Kraljevstvo.

Crnu Goru na ovom takmičenju predstavljali su i učenici **Kosta Vukićević**, **Vladimir Bošković** i **Matija Delić**.

Organizator i pokrovitelj odlaska na BMO 2018 je Ispitni centar, a tim su predvodili **dr Goran Popivoda** sa Prirodno-matematičkog fakulteta i **Tatjana Vujošević**, savjetnica za matematiku u Ispitnom centru.

BENZIN u Crnoj Gori je poskupio za šest centi. Eurosuper 95 sada košta 1,37, a eurosuper 98 - 1,41 eura. Upućeni kažu da je to tek za koji cent jeftinije nego u Njemačkoj.

Cijene eurosupera 95 i eurosupera 98 u Crnoj Gori su na nivou cijena u Hrvatskoj i Sloveniji, koje su članice Evropske unije sa znatno većom kupovnom moći od crnogorskih potrošača.

Cijena dizela u Crnoj Gori je, iako niža u odnosu na Hrvatsku, Srbiju i Sloveniju, 15 centi veća nego u BiH i 20 centi veća nego u Makedoniji, državi koja subvencionise cijenu dizela. Očekuje se da zbog očekivanog rasta cijena sirove nafte uskoro poskupi i dizel gorivo.

Tradicionalna zanimljivost je da se sa svjetskog tržišta nafte kod nas prelivaju samo poskupljenja, pojeftinjenja nas nekako zaobiđu.

MINUS

VLAST ne obezbjeđuje vatrogascima u Nikšiću osnovne uslove za rad.

Nikšićki vatrogasci objašnjavaju da im nedostaje lična, zaštitna i kolektivna oprema i da su više puta upozoravali u kako lošim uslovima borave i rade. Kažu da se prije dva mjeseca obrušio plafon u njihovim prostorijama.

„Posljednje tri-četiri godine uputili smo na desetine obraćanja, ali niko nam se ne javlja i ne izlazi u susret, osim **Zorana Pavićevića** iz Uprave carina koji nam je pomogao sa određenom količinom odjevnih predmeta i opreme. Zato se nikome više nećemo obraćati i više nećemo da čekamo ni na koga. Od danas kreće akcija prikupljanja novca za nabavku opreme i adaptaciju ili, ako se skupi dovoljno novca, gradnju novog vatrogasnog doma“, napisali su vatrogasci u pismu kojim traže pomoć.

Pozvali su sve koji mogu da pomognu u novcu ili u građevinskom materijalu da im se jave, ili da uplate novac na žiro-račun Strukovnog sindikata vatrogasaca Nikšić 530-24649-77, kod NLB banke.

SRETEN RADONJIĆ, TRI U JEDAN

• DOBROVOLJAC:
Sreten Radonjić

Policajac, vidovnjak, tast

Možda neki ne mogu biti tri u jedan, al' direktor ASK-a može. Osim što je naprasno postao vidovit, ovaj bivši policajac i tast sina premijera Duška Markovića, postao je prva institucionalna batina za disciplinovanje kritičara režima u Montenegro

Direktor Agencije za sprečavanje korupcije (ASK) **Sreten Radonjić** postao je izgleda vidovit. On je na posljednjoj sjednici Savjeta ASK-a zaprijetio direktorici MANS-a **Vanji Čalović-Marković** da će je „ovih dana razriješiti” jer će biti utvrđeno da ona krši zakon.

Radonjić je to saopštio nakon što je direktorica MANS-a, inače članica Savjeta ASK-a, zatražila njegovu ostavku zbog ocjena na račun Agencije iznesenih u posljednjem Izvještaju EK o napretku Crne Gore. Radonjić je, iziritiran njenim zahtjevom, potom saopštio da je postupak pred Agencijom protiv nje u toku i da će odluka da ona krši zakon uskoro biti donesena. Ako je vjerovati Radonjiću da je ta institucija nezavisna i da su postupci protiv funkcionera u Agenciji tajni, onda nema

drugog objašnjenja za to da direktor ASK-a unaprijed zna kako će se okončati postupak koji protiv Čalović-Marković vodi Agencija nego da je Radonjić u posjedu natprirodne moći.

Radonjić je pojasnio da je Čalović-Marković navodno u konfliktu interesa jer je istovremeno direktorica MANS-a i članica Savjeta.

„Ona je u konfliktu interesa i ovih dana će biti pokrenuto njeno razrješenje. Ne može se biti ‘tri u jedan’”, poručio je Radonjić, uz obrazloženje da je MANS sklopio ugovor sa Delegacijom EU u Crnoj Gori i „u toku izbornog procesa dobio 150.000 eura”.

Možda neki ne mogu biti tri u jedan, al' direktor ASK-a očito može. Osim što je freški vidovnjak, ovaj bivši policajac i tast sina premijera **Duška Markovića**, postao

je i prva institucionalna batina za disciplinovanje kritičara režima u Montenegru.

Već neko vrijeme nije potrebno biti vidovit da bi znao da će Agencija pronaći tragove bezakonja i konflikta interesa kod opozicionara i kritičara vlasti, dok po pravilu to nikad ne nađe kod vlastodržaca ni kada nezakonitost ili konflikt interesa bude očiti. Osim kad to više niko ne može da ignoriše, pa ni Vlada, kao u slučaju bivšeg ministra evropskih poslova **Aleksandra-Andrije Pejovića**.

Plastičan najsvježiji primjer: dok je po Radonjiću direktorica MANS-a u konfliktu interesa jer je NVO koju vodi dobila projekat Delegacije EU u Crnoj Gori, Agencija ne vidi ništa sporno u tome što je **Zoran Jelić**, član Senata Revizorske državne institucije (DRI) primio pare od *Prve banke Crne Gore*.

NVO *Institut Alternativa* podnijela je tužbu Upravnom sudu Crne Gore, tražeći da se poništi odluka ASK-a da Jelić kao član Senata DRI nije u sukobu interesa jer je u periodu dužem od devet mjeseci bio angažovan kod *Prve banke* kao član Odbora za reviziju i po tom osnovu prihodovao skoro 6.000 eura. Agencija je tu odluku obrazložila time da javni funkcioner ima pravo da obavlja - naučne, nastavničke i umjetničke djelatnosti.

„Smatramo da je obrazloženje Agencije nepotpuno, a tvrdimo da je nezakonito jer je prema Registru djelatnosti i odredbama niza propisa koji definišu sadržaj navedenih djelatnosti jasno da se *Prva banka* ne bavi naučnom, sportskom, umjetničkom niti kulturnom djelatnošću”, kazao je direktor Instituta Alternativa **Stevo Muk**.

Takođe, ovih je dana Agencija za sprečavanje korupcije donijela je odluku da član Savjeta Radio-televizije Crne Gore (RTCG) **Igor Tomić** nije bio u konfliktu interesa jer je primao mjesečni honorar za rad u neprofitnoj radio- stanici *Homer*.

Za razliku, Agencija je svojevremeno donijela odluku da je režiser **Nikola Vukčević** bio u konfliktu interesa jer je kao

Dok je po Radonjiću direktorica MANS-a u konfliktu interesa jer je NVO koju vodi dobila projekat Delegacije EU u Crnoj Gori, Agencija ne vidi ništa sporno u tome što je Zoran Jelić, član senata Revizorske državne institucije (DRI) primio pare od Prve banke Crne Gore

član Savjeta primio honorar za snimanje filma u preduzeću *Galileo Production*, što je bio povod za njegovo razrješenje.

Akcija RTCG, kada su nakon intervencije Agencije smijenjeni kritičari iz Savjeta te medijske kuće, i EU je ocijenila kao politički pritisak, zbog čega je između ostalog poglavlje medijskih sloboda najslabije ocijenjeno u najnovijem izvještaju.

„Najnovije odluke Agencije, uključujući i one koje se tiču članova Savjeta RTCG i Savjeta AEM pokazale su značajne slabosti u primjeni zakona“,

konstatuje Evropska komisija u najnovijem izvještaju.

To, međutim, nije jedini pokazatelj da je Agencija na čelu sa Radonjićem politički obojena.

Iz izbornog ciklusa u izborni ciklus, Agencija, zadužena da prati ima li korupcije i zloupotreba kada su u pitanju izborne kampanje konstatuje da je sve savršeno. ASK, između ostalog, tako nije ni primijetila iz primljene dokumentacije da vladajuća partija ima nevjerovatni popust u Televiziji 777, u vlasništvu *Lutrije Crne Gore*, a što je ove sedmice objavila Mreža za afirmaciju nevladinog sektora. Nije ni čudo da bi Radonjić rado vidio rasrješenje Čalović-Marković.

MANS je došao do podataka da je u vrijeme parlamentarnih izbora u Crnoj Gori 2016. godine TV 777 za potrebe političkog oglašavanja DPS-a izdala ugovor i fakturu kojima je pravdano 4.165 eura usluga čija je realna vrijednost preko 80 hiljada eura.

• RADONJIĆ
JOJ VIDI
RAZREŠE-
NJE: Vanja
Čalović-
Marković

„Ugovorom je bilo predviđeno da TV 777 emituje spotove DPS-a u trajanju od 15 dana i to 15 puta dnevno”, pojasnio je **Dejan Milovac**, direktor Istraživačkog centra MANS-a. Milovac je podsjetio da *Zakon o finansiranju političkih partija* izričito zabranjuje kazinima, kladionicama i drugim proizvođačima igara na sreću da vrše bilo kakve donacije „novčane ili nenovčane bilo kom političkom subjektu“.

„Dakle, ovdje je slučaj da imamo ne samo prikrivenu donaciju, nego čak i donaciju koja je bila javna i potpuno nezakonita. Naravno, Agencija za sprječavanje korupcije nije ništa uradila po ovom pitanju. Oni su samo primili dokumentaciju od DPS-a, bez provjere da li se radi o kompaniji koja zaista može da donira ili da li je DPS realno prikazao ono što je dobio kao uslugu od TV 777“, pojasnio je direktor Istraživačkog centra MANS.

Lutrija Crne Gore u vlasništvu je **Save Grbovića Džigija**, prijatelja Nikšićanina **Branislava-Brana Mićunovića**, koji je skupa sa Đukanovićem bio na međunarodnoj potjernici za šverc cigareta.

Favorizovani položaj DPS-a se na TV 777 nastavio, kazao je Milovac i na nedavno održanim predsjedničkim izborima.

„Đukanović je imao više nego favorizovan položaj u odnosu na druge predsjedničke kandidate. TV 777 nije ugostila **Đukanovića** već je preuzela sadržaj drugih emisija, u prvom redu TV CG i TV *Prva* u kojima je gost bio Đukanović. Nigdje na ekranu nismo imali informaciju da se radi o emisijama koje su emitovane na državnoj televiziji, odnosno na Prvoj, niti smo imali bilo kakvu oznaku da se radi o plaćenom marketingu ili o besplatnom predstavljanju toga

kandidata. Tako je prekršen čitav niz zakona“, ocijenio je on.

TV 777 nije, prema nalazima MANS-a, jedina favorizovala DPS. MANS je objavio i da je emisija *Intervju mjeseca*, koja je krajem

državnim institucijama, znam kako sistem funkcioniše”, objašnjavao je Radonjić u jesen 2015. godine kada se, na tajnoj sjednici, preporučivao za mjesto direktora ASK-a.

Radonjić je svoje vještine i

• I EK KONSTATOVALA DA SU ODLUKE ASK O ČLANOVIMA SAVJETA RTCG SPORNE:
Zgrada javnog servisa

marta emitovana na *Pink M-u*, realizovana isključivo da bi se u njoj predstavio predsjednički kandidat Milo Đukanović.

I tako redom. Radonjić nije primijetio ništa. Neće ni primijetiti nakon što mu se to nacrtalo od strane MANS-a ili neke druge civilne organizacije ili medija.

„Dobar sam poznavalac kriminalističkih disciplina, operativne taktike... Imam dobru saradnju sa

znanja, te kriminalističke discipline koje je savladao tokom tri decenije u policiji, definitivno iskoristio da se izbori sa kritičarima vlasti i onima koji prijavljuju korupciju.

Poznavanje sistema, dobru saradnju sa institucijama sistema i kriminalističke vještine kojima se hvalio, Radonjić očito ne koristi u borbi protiv neobjašnjivog bogaćenja funkcionera.

„Od početka 2017. godine, Agencija je započela istraživanja o neobjašnjivom bogatstvu 24 državnih službenika (u odnosu na 49 u 2016. godini), ali nisu otkrivene nikakve nepravilnosti. Agenciju treba podstaći da izvrši detaljnije provjere zvaničnika na slučajnim uzorcima“, navodi se između ostalog u posljednjem izvještaju EK kad je u pitanju rad Agencije.

Radonjić je obećao i da će „odmah podnijeti ostavku ukoliko se dokaže da neko na njega vrši politički uticaj“.

Moguće da ne vrši. Čovjek je dobrovoljac.

MANS je došao do podatka da je u vrijeme parlamentarnih izbora u Crnoj Gori 2016. godine DPS TV 777 u vlasništvu *Lutrije Crne Gore* platila 4.165 eura za usluge čija je realna vrijednost preko 80 hiljada eura. ASK, naravno, nije ništa primijetila

Milena PEROVIĆ-KORAC

Hoće li sukob eskalirati

Piše: Milka TADIĆ-MUJOVIĆ

Ovo bi mogao biti Đukanovićev najmračniji mandat. Finalna završnica. On se vratio na državnu funkciju da bi dovršio projekat totalnog preuzimanja zemlje, njenih najvrednijih resursa, jer to familiju ispunjava. Male i velike hidroelektrane, solarna energija, EPCG, zemlja uz obalu, rudna bogatstva, procenat od stranih investitora...

Đukanović je i prije inauguracije krenuo da pravi paralelnu vladu. Prema našim informacijama, u zgradi na Bulevaru Svetog Petra po novoosnovanim sekretarijatima zapošljava desetine ljudi, iako je zakon o predsjedniku tek u nacrtu. Tim se zakonom na mala vrata uvodi polupredsjednički sistem. Đukanović hoće da, kao Vučić, umjesto premijera ima namjesnika. A oba su tu školu naučili od Miloševića.

Kao i u prethodnim epizodama sa Šturanovićem i Lukšićem, Đukanoviću je bilo potrebno nešto duže od godinu da se *odmori* od državnih funkcija, u

stvari da mu zasmeta Vlada Duška Markovića, koja je umjesto *razvojnih prioriteta* ili, bolje, porodičnih projekata šefa DPS-a, ponekad znala i da oslušne šta poručuje Evropska unija, MMF i Svjetska banka.

Prisjetimo se: Vladi je Đukanović zamjerio što je odustala od prodaje Luke Bar i to partneru Pejovićevog *Uniproma*; što nije krenula u cementiranje Buljarice; što je prekršila gradnju Drugog bloka termoelektrane Pljevlja... Zbog *neprincipijelne* podrške Vladi oko Luke, Đukanović je izvršio

kadrovske smjene u Baru i nagovijestio da će na sličan način *osvježiti* kadrove i u drugim sredinama. Marković je postajao sve sumnjiviji i u *patriotskim* glasilima.

Da stvari ne idu u dobrom pravcu, Đukanović se, dakle, uvjerio prošle jeseni kada mu pozicija šefa stranke nije više omogućavala da progura baš sve odluke oko projekata koje je naumio. Nakon toga je pokušao da preuzme premijersku fotelju. Probao je da ubijedi Markovića da uđe u predsjedničku utrku i

da mu oslobodi stolicu u Vladi.

Kad mu ni to nije pošlo za rukom, kandidovao se za predsjednika, uprkos ranijem obećanju da će se povući sa državnih funkcija da ne bi predstavljao „prepreku daljem jačanju institucija i demokratizaciji zemlje“.

Ovaj sukob unutar DPS-a se još ne ispoljava na površini. Pitanje je da li će eskalirati, iako situacija na terenu podsjeća na devedesete, kada su takođe na ulicama ginuli vojnici suprotstavljenih kriminalnih vrhova DPS-a.

Ako dođe do otvorenog sukoba, ni jedan ni drugi klan nijesu bez šansi.

Marković je ozbiljniji takmac Đukanoviću od prethodnika. Kao dugogodišnji šef bezbjednosnih službi mnogo bolje od Lukšića i Šturanovića poznaje tajne moći. Zna ko je švercovao, ko naređivao likvidacije, ali i kojim su putem išli novci familije.

Milo Đukanović bi mogao konačno izgubiti podršku Zapada, koji mu je gledao kroz prste pred ove izbore zbog priče o navodnoj ruskoj okupaciji Crne Gore, na kojoj DPS igra od 2016. Zapad već vidi da je iza scene Đukanović pripremio teren, to jest stare spoljnopolitičke saveze, koji mu u nedostatku totalne zapadne podrške mogu pomoći u održanju mračnog poretka korupcije i nepotizma. Ko su ti saveznici, pogodio je Aleksa Bečić kada je podsjetio da su izbornu pobjedu Đukanoviću prvo čestitali Milorad Dodik, Aleksandar Vučić i Vladimir Putin.

Pucanj u nogu novinarke Olivera Lakić pokrenuo je, kao nikad dosad, reakcije od Brisela do Vašingtona. Nema zapadnog medija koji nije podsjetio kako Đukanović opresivno vlada korumpiranom zemljom. Izjava komesara Hana u redakciji *Vijesti* da bi se mogla pokrenuti klauzula balansa konačno je pomutila idiličnu priču o EU i njenom najboljem đaku.

Teško je zamisliti da će Đukanovića pokolebati poruke Brisela i Vašingtona. On ulazi u posljednju fazu zavođenja totalne vlasti. Saveznike će bez kompleksa tražiti, ako bude nužde, i u Beogradu i u Moskvi. I među najrigidnijim evropskim desničarima.

Svojevremeno je slično postupio Gruevski u Makedoniji, što ga je koštalo gubitka vlasti. Đukanović, međutim, misli da je nepobjediv. I da mu se može sve.

Kojim god da se savezima okrene, jedno je jasno: da bi nesmetano gomilao bogatstva, moraće još brutalnije da se obračuna sa političkim protivnicima, onim vidljivim i manje vidljivim, onim unutrašnjim i spoljnim. Ovaj užas sa Oliverom je najava opasnih vremena.

» **Da bi nesmetano gomilao bogatstva, Đukanović će morati još brutalnije da se obračunava sa političkim protivnicima, vidljivim i manje vidljivim, unutrašnjim i spoljnim. Ovaj užas sa Oliverom je najava opasnih vremena**

Po istom tragu

Može Zemlja oko Sunca i kakvu piruetu da napravi, uzalud će i svitati i mrknuti - nedjelja, 20. i ponedjeljak 21. maj ove godine u Crnoj Gori neće se razdvajati. U nedjelju će **Milo Đukanović** ponovo biti inaugurisan u zvanje predsjednika Crne Gore, u ponedjeljak je dvanaesta godišnjica crnogorske nezavisnosti. On gine da bi je sačuvao, ona mu daruje sve, spremna da poklanja sebe uprkos opasnosti da postane prazna ljuštura i nestane. Kad se isključi romantika, činjenica da je dvanaest godina nakon obnove nezavisnosti Crna Gora neodvojiva od jednog čovjeka govori o našoj sumornoj stvarnosti.

Modu sa inauguracijom uveli smo 1998. Nakon što je Đukanović, krajem 1997. pobijedio **Momira Bulatovića**, sredinom januara 1998, noć nakon nereda u Podgorici na protestu Bulatovićevih pristalica, na Cetinju je priređena inauguracija novog predsjednika.

U nedjelju će Milo Đukanović ponovo biti inaugurisan u zvanje predsjednika Crne Gore, u ponedjeljak je dvanaesta godišnjica crnogorske nezavisnosti. On gine da bi je sačuvao, ona mu daruje sve, poklanja sebe uprkos opasnosti da postane prazna ljuštura i nestane

Kako je tada napola pukla Crna Gora, sastavljala se nije. Ništa tu nijesu promijenile godine nezavisnosti. Ni prva, ni dvanaesta.

Milo Đukanović položiće, dakle, 20. maja zakletvu pred poslanicima u Vladinom domu na Cetinju. Tekst glasi: „Zaklinjem se svojom čašću,

na Ustavu Crne Gore, da ću dužnost Predsjednika Crne Gore obavljati savjesno i odgovorno za dobro svih građana naše domovine. Kao Predsjednik države posvetiću se očuvanju nezavisnosti i suvereniteta Crne Gore i njenoj afirmaciji kao građanske, demokratske, ekološke i države socijalne pravde, zasnovane na vladavini prava”.

Da o časti ne pričamo, kažnjivo je po zakonu.

Zakleće se predsjednik da će dužnost obavljati za dobro svih građana Crne Gore. Kakve ptice, i kamenje u Crnoj Gori zna koliko će mu kletva biti prava. Jednostavno, ne možete raditi za dobro svih građana ako onu polovinu koja ne glasa ispravno, redovno, sve krupnijim i krupnijim riječima, označavati kao izdajnike, rušitelje države, teroriste i fašiste.

Stvari se katkad smire tokom neizbornih godina, koje su ovdje rijetke. Tada se i vlast kojom diriguje Đukanović sjeti da najdemokratski od svih referenduma ne može biti najdemokratskiji od svih referenduma ako se građanima koji su u toj silnoj demokratiji kazali „ne”, nezavisnoj Crnoj Gori i dalje spočitava da su bili „protiv svoje države”. Ta etiketa i dalje se po potrebi lijepi svagda i svukuda, od parlamenta, do radnog mjesta.

„Vidim da ih jako pogađa kada ih mi opominjemo na prošlost i zašto im se ne može vjerovati... Kada ih podsjetimo na to da su bili protiv države Crne Gore, da su formirali Sedmi bataljon koji je trebalo da hapsi crnogorsku mladost, da su

• SLABO KO ĆE
IH NA PRAZNIČNI
DAN I POMENUTI:
Slavko Perović i
liberali

organizovali rušilačke demonstracije zbog našeg priznavanja Kosova, kad ih podsjetimo da ne priznaju crnogorsku zastavu, nego da im se privida trobojka kao državna zastava...”, razjašnjavao je Đukanović na jednom od nastupa u predizbornoj kampanji.

Došlo je dotle da je, kad Đukanović govori o skrivanju prošlosti, pristojnog čovjeka sramota da ga podsjeti na šah, Dubrovnik, rat za mir, ljubav sa Miloševićem. Jedan od ozbiljnih problema građana Crne Gore koji ne pristaju da im vlast uređuje misli je to što svakodnevno ne malu količinu energije moraju da troše odgovarajući na pitanje - jesam li ja lud?

Nema izbora na kojim glavni adut vlasti nije očuvanje države. Nema

dovoljno malog mjesta u kojem u borbi za vlast glavni argument nije: „Koliko god mržnje da imaju prema nama, nijedna količina mržnje ne može da opravda toliku mržnju prema svojoj državi”. I tako stalno.

Teorijski, valjda je moguće imati dovoljno veliko srce pa biti predsjednik i onih građana koji „mrze svoju državu” čak i u situaciji kada je u centru svega onoga što mrzitelji mrze upravo predsjednik.

Kakvi predsjednik, svetac bi to morao da bude. Đukanoviću, ako ćemo pošteno, na osnovu širokogrudosti oreol ne bi dali ni najvjerniji obožavaoci.

Jednom je, 2011, na partijskom kongresu, predsjednik DPS-a proglasio da je jedan od glavnih zadataka partije učvršćivanje nacionalnog i duhovnog identiteta, kao i prevazilaženje tradicionalnih podjela. Najavio je zalaganje za standardizaciju crnogorskog jezika i objedinjavanje

pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Bila je peta godina nezavisnosti, i tada je bilo jasno koliko je ta priča prazna. Na popisu iste godine 42,88 odsto građana Crne Gore kazalo je

Đukanović će zakletvom garantovati i njenu afirmaciju kao građanske i demokratske države.

Uf! Jedina stepenica koju smo ka razvoju građanske države i demokratije savladali je postojanje više partija i održavanje izbora kao takvih. Fakat da nikad na izborima nije promijenjena i da to traje tako dugo čini da je sljedeći stepenik iz dana u dan sve viši. Ne zvuči nemoguće progoza da nikad neće biti dosegnut, već da će se stepenice morati rušiti.

U izgradnji građanskog društva nijesmo savladali ni osnovu. Na izborima svaki glas ne vrijedi isto. Neki je dvadeset, neki pedeset, neki hiljadu eura. Ima i onih čija je cijena džak brašna, bandera pred kućom

ili državni posao. Valuta u tim transakcijama su i socijalna pomoć, čokolade od sto eura, otpisivanje računa za struju metri lokalnih puteva, kilogrami straha. Na povijenim, na primjer, leđima starca koji vjeruje da mu „Milo daje penziju”.

Da, tu je i priča u kojoj su „građani” suprotstavljeni „nacionalistima”. U njoj je sve pobrljano. DPS je, trenutno, „građanski” onoliko koliko u njemu ima Srba i onoliko koliko dopušta Srbima da budu građani. Otpilike kao što je devedesetih bio „građanski” prema Bošnjacima.

Dio zakletve je i posvećenost ekologiji. Prvi i jedini Ustav obnovljene Crne Gore državu je deklarirao kao ekološku. Red je početi od Pljevalja. Tamo se ljudi godinama guše u smogu zbog toga što

se griju na ugalj, jer Termoelektrana koja proizvodi polovinu struje u državi ne može da obezbijedi toplifikaciju grada. Dok Evropa kojoj

• MODA INAUGURACIJE POČELA JE 1998. NAKON ŠTO JE MILO POBIJEDIO MOMA: Izbori 1997.

da govori srpski, 36,97 - crnogorski. Još sedam godina smo pridali, novo nema ništa. Crnogorski jezik je, zahvaljujući izvedbi u režiji vlasti, više predmet podsmijeha neko dio identiteta, Crnogorsku pravoslavnu crkvu ne shvataju dovoljno ozbiljno ni oni što u njoj čine djelo.

To ne znači da nema priča o identitetu pogodnih za partijsku upotrebu, provjeravanje pravovjernosti zaposlenih u državnim službama i sličnog. Prije nekoliko godina šefovi su zavirivali ko će a ko neće potpisati inicijativu za poništenje odluka Podgoričke skupštine. Možda bi mogli da se ponište i rezultati bitke na Vučjem dolu, kao znak pažnje prema turskim investitorima.

Osim posvećenosti očuvanju nezavisnosti i suvereniteta Crne Gore

Nezavisna Crna Gora rasprodaje samu sebe i trajno upropaštava prostor toliko da on neće valjati sve ako sutra ovdje niknu neki mnogo bolji ljudi sa mnogo boljom vlašću

težimo propisuje zatvaranje termoelektrana, Crnoj Gori je jedan od glavnih planova da napravi još jednu. U Pljevljima. Opštini čije su šume, najbogatije u državi, date predsjedniku bliskom biznismenu. Tu se stalno vrte nekakvi milioni investicija - ni drvena polica, kao finalni proizvod nije napravljena. Radnici u povlaštenom preduzeću redovno štrajkuju zbog neredovnih plata.

Nezavisna Crna Gora rasprodaje samu sebe i trajno upropaštava prostor toliko da on neće valjati sve ako sutra ovdje niknu neki mnogo bolji ljudi sa mnogo boljom vlašću. Rijeke su nam prljave, čista voda nam postaje nedostupna, svaka stopa nam je deponija. Životna sredina je jedino poglavlje koje ekološka država Crna Gora nije otvorila u postupku pregovaranja o članstvu u Evropskoj uniji.

Tu nam je, opet i u Ustavu i u zakletvi, i država socijalne pravde. Neko vrijeme smo bili među zemljama sa najdubljim jazom između bogatih i siromašnih, poslije smo prestali da mjerimo.

„Ne smijemo dozvoliti našim potomcima da kao generacije naših predaka pa i naša čežnjivo razmišljamo o tome kada ćemo zaraditi nešto novca da provedemo

Fala na liderstvu, u nezavisnoj Crnoj Gori odrasta deset odsto siromašne djece

vrijeme u Parizu, Rimu i Londonu. Mi možemo dalje od ovoga u bliskoj budućnosti. Nije ova budućnost o kojoj govorim namijenjena generaciji naših potomaka... Za prvu deceniju od obnove nezavisnosti smo udvostručili plate obezbijedili šest milijardi stranih investicija, povećali standard građana. Crna Gora se dinamično kreće i to može da registruje svako ko iole ozbiljnije prati ekonomska i društvena kretanja u CG”, objašnjava ovih dana Đukanović u kampanji za lokalne izbore.

Ovi što ne „prate ekonomska kretanja” nego gledaju sopstvenim očima teško uočavaju sav taj napredak. Prema zvaničnim podacima više od polovine zaposlenih u Crnoj Gori prima platu do 250 eura. Oni razmišljaju kako da se prehrane, ne kako da provedu vrijeme u Parizu, Rimu, Londonu. Preko 30 odsto građana ima platu između 250 i 500 eura, što znači da samo 20 odsto zaposlenih zarađuje više od prosječne plate.

Fala na liderstvu, u nezavisnoj Crnoj Gori odrasta deset odsto siromašne djece. I taj podatak je od onih koje više ne mjerimo.

Jeste, zakleće se predsjednik i da će se posvetiti afirmaciji države zasnovane na vladavini prava. Kipti od primjera: **Svetozar Marović** i sin mu koji šetaju umjesto da su u zatvoru; smiješne kazne za policajce koji su prebili **Mija Martinovića**; dokazana nevinost **Kalića** i **Šarića**. Bogati i siromašni, lijevi i desni, bijeli i zeleni - sve je smiješno u odnosu na Kavčane i Škaljarce. Tu lete glave. Kako Kavčanima i Škaljarcima tako i neobaviještenima koji se u blizini zateku.

Ne treba nam izvještaj Evropske komisije o poglavljima 23 i 24 dovoljna je obična vijest. U Dobroti je surovo ubijena Ukrajinka **Anastasija Lašmanova**. U Crnu Goru je došla prije nekoliko godina i radila kao konobarica. Potom je postala moćna i uticajna osoba, a imovina kojom raspolaže, prema procjenama, vrijedi na desetine miliona eura. Riječ je o direktorici kompanije *Sea trejd*, koja je prije tri godine kupila tivatski hotel *Mimoza* i na tom mjestu je izgrađen hotelski kompleks *Perla*. Lašmanova je vlasnica salona ljepote *Femme fatale* koji se nalazi u hotelu *Tre kane* u Budvi, pišu danima naši mediji.

Onda je i stigla vijest da je smijenjen **Zoran Stanović**, šef ispostave granične policije na Aerodromu Tivat, čijeg sina **Arsenija** policija traži zbog ubistva Lašmanove. Obrazloženja za smjenu nije bilo, tako da svako može da nagađa - je li policajac što pogriješio u službi na aerodromu ili pomaže sinu da se sakrije ili je, možda, imao veze sa transformacijom ugostiteljske radnice u bogatašicu. Istraga je u toku.

I kao što biva, one koji su srcem zazivali Crnu Goru, dok su je Bulatović, Đukanović i Marović gurali u mrak ratova i mržnje, slabo ko će na praznični dan pomenuti. Liberali - nego što.

Miloš BAKIĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Investitorski, a ne urbanistički plan

Prostorni plan posebne namjene za obalno područje (PPNOP) naći će se ponovo na uvid javnosti i to nakon isteka perioda od pune dvije godine od prethodne javne rasprave, koja je obavljena početkom 2016. Priprema ovog značajnog regionalnog plana za područje Crnogorskog primorja, traje neplanirano dugo. Vlada je u maju 2011. donijela odluku o izradi plana, dok je u septembru 2011. godine potpisan ugovor o izradi plana sa konzorcijumom Republičkog zavoda za urbanizam, *Horwath HTL* iz Zagreba i Montecep-a iz Kotora, koji je na javnom konkursu dobio taj posao.

Obradivač se obavezao da će Plan završiti do 15. maja 2013. godine, ali se posao prilično odužio. U međuvremenu je potpisano više aneksa na osnovni ugovor o produžetku roka izrade, ali pet godina kasnije Plan obalnog područja nije završen ni usvojen.

Pravo iznenađenje predstavlja vijest da će plan PPPNOP biti ponovo izložen sudu javnosti, pogotovo što je javna rasprava koja je održana tokom februara i marta dvije godine ranije, izazvala veliko interesovanje građana primorskih opština. Nijedan planski dokument nije izazvao tako burnu reakciju stručne i laičke javnosti poput navedenog Plana obalnog područja, kojim se uređuje prostor šest primorskih opština i određuje cjelokupni život na Primorju do 2030. godine. Javne rasprave održane su u svim opštinama odakle su pljuštale negativne reakcije i primjedbe

Najvredniji prostor u državi, dragocjene i atraktivne lokacije uz obalu, urbanizuju se u skladu sa potrebama investitora. To je glavna odlika Plana. Široka linija u pink boji, povučena duž crnogorske obale, na planskim skicama i grafičkim kartama liči na rezervaciju prostora za odabranu koju će se raspolagati na jednom mjestu. U Podgorici

lokalnih uprava, mjesnih zajednica, strukovnih i nevladinih organizacija i pojedinaca koje su stigle na adresu Ministarstva održivog razvoja i turizma. Pristiglo je oko 1.800 primjedbi, sugestija, pitanja na koja nisu dati odgovori. Ili građani nisu bili upoznati sa njima.

Izveštaj sa održane javne rasprave Plana obalnog područja ni dvije godine kasnije nije okačen na sajtu Ministarstva, iako za to postoji zakonska obaveza.

Obradivač je godinu kasnije, u junu 2017, dostavio Ministarstvu održivog razvoja i turizma gotov

Predlog PPPNOP-a, spremanog za usvajanje u Skupštini Crne Gore, do čega iz posve nepoznatih razloga nije došlo.

Da bi se Plan ponovo našao pred građanima mora da se vrati u formu Nacrta, pa se očekuje da Vlada donese takvu odluku na jednoj od narednih sjednica.

Ova gimnastika slična je onoj koju je ministar **Pavle Radulović** već jednom izveo sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata. Podsjećamo, tada je pokušao da staru verziju nacrtu ovog zakona sa drugačijim sadržajem i nazivom, na koji su se građani izjašnjavali, kasnije preveo u Predlog posve

novog teksta zakona, koji nije prošao javnu raspravu i da ga na brzinu usvoji. Pod pritiskom stručnjaka, pojedinih institucija i građana, ministar Radulović bio je prinuđen da ispoštuje proceduru, da Predlog zakona vrati u formu Nacrta i uputi na javnu raspravu.

Sada se to ponavlja i sa Planom PPPNOP.

Projektom izrade Plana obalnog područja rukovodi višečlani Savjet kojim

obrazovanju Savjeta izmijenjenog sastava, koji je svoju drugu sjednicu održao u ponedjeljak 14. maja, kada je i donijeta odluka o vraćanju Plana obalnog područja na javnu raspravu.

Nova verzija Plana stigla je nedavno lokalnim upravama primorskih gradova na ocjenu. Da li je inoviran u skladu sa primjedbama i sugestijama pojedinih institucija i opština, građana i vlasnika zemljišnih parcela u obalnom području, teško

je odgonetnuti.

Glavna odlika Plana je da je u pitanju investitorski a ne urbanistički plan, kojim se najvredniji prostor u državi, dragocjene i atraktivne lokacije uz obalu, urbanizuju u skladu sa potrebama investitora.

„Planski koncept je otvoren prema svim rješenjima od strane internacionalnih i lokalnih investitora“, navodi se u tekstualnom dijelu Plana, poput poziva koji se šalje na sve strane svijeta. Ističe se da se Plan sprovodi sa državnog nivoa, čime se lokalnim upravama uskraćuju prava da odlučuju o planiranju i izgradnji na teritoriji kojom upravljaju.

U igri su velike, neizgrađene lokacije poput Buljarice, Jaza, Valdanosa, Ade Bojane, dijela Bokotorskog zaliva, pa čak i lokaliteta unutar zaštićenih cjelina UNESCO-a, na kojima je predviđeno oko 1.000 kreveta. Planirana je urbanizacija oko 220 hektara zemljišta u Kotoru za gradnju oko 6.000 turističkih kreveta, na primjer. Dok se u Budvi urbanizira oko 400 hektara opštinske površine za oko 22.000 novih ležajeva.

U Planu koji će se naći pred građanima ovih brojki više nema, izostali su zadati kapaciteti po turističkim zonama. Nestale su one uznemirujuće brojke o broju turističkih kreveta po pojedinim lokacijama. Tako je na ulcinjskoj Solani bila predviđena gradnja turističkih objekata sa oko 1.500 kreveta. Solana se u tekstu Predloga plana više ne pominje među ključnim investicijama u Ulcinju, osim kao „eko resort – zaštita ptica“... u okviru lokalnog turističkog lanca vrijednosti. Da li se odustalo od gradnje na prostoru Solane, tek će se znati.

Nema podataka o dozvoljenim kapacitetima na plaži Jaz, u Miločer, Svetom Stefanu, Lučicama, Buljarici. Iako je lokalitet Buljarice u fokusu Plana kao visokokvalitetna destinacija mješovite namjene.

Ali je zato potvrđena namjera urbanizacije budvanskog ostrva Sv. Nikola, na kome je planirana

predsjedava ministar Radulović. Među predstavnicima nekoliko ministarstava i JP *Morsko dobro*, članovi Savjeta su i predsjednici primorskih opština. Prvi saziv Savjeta formiran je na osnovu odluke Vlade u septembru 2016. godine, koji je od tada održao samo jednu sjednicu. U međuvremenu je došlo do promjene vlasti u nekoliko primorskih opština, ali je Vlada godinu i po dana odbijala da obavi kadrovske promjene u Savjetu i imenuje predsjednike opština Herceg Novi, Kotor i Budva u ovaj upravljački tim. Tek nakon nekoliko urgencija, od kojih je posljednja upućena preko medija, Vlada je na sjednici od 4. maja ove godine donijela novu Odluku o

Potvrđena je namjera urbanizacije budvanskog ostrva Sv. Nikola, na kome je planirana izgradnja turističkih objekata sa 500 kreveta. Čitava površina zelenilom obraslog ostrva, zvanog Školj, označena je kao turistička zona na kojoj će se građevinska područja odrediti na detaljnom planskom nivou. U skladu sa potrebama vlasnika, počasnog građanina Crne Gore, bivšeg premijera Tajlanda, Taksina Šinavatree

izgradnja turističkih objekata sa 500 kreveta. Ili 250 kreveta manje nego što je bilo predviđeno.

Čitava površina zelenilom obraslog ostrva, zvanog Školj, označena je kao turistička zona na kojoj će se građevinska područja odrediti na detaljnom planskom nivou. U skladu sa potrebama vlasnika, počasnog građanina Crne Gore, bivšeg premijera Tajlanda, **Taksina Šinavatre**.

Kao prioritetne razvojne zone označena su tri ostrva na rivijeri, Ada Bojana, ostrvo Sv. Nikola i ostrvo Sv. Marko kod Tivta. Ni ovi prirodni dragulji neće biti pošteđeni nadiruće urbanizacije.

Angažovane su i brojne vojne lokacije za turistički razvoj na inicijativu Ministarstva odbrane, navodi se u tekstu Plana. Ovaj podatak pokazuje koliko je atraktivnih lokacija na Crnogorskom primorju u posjedu vojske. Samo na teritoriji opštine Herceg Novi 14 vojnih lokacija postaće turistički kompleksi, četiri u Tivtu, dvije u Budvi i po tri u Baru i Ulcinju.

Čitav priobalni pojas označen je jarkom pink bojom, kao turistička zona sa uvedenim linijama odmaka od obale. Izdvojena je zona užeg obalnog pojasa širine 1000 metara od obale namijenjena turizmu, u kojem je zabranjena gradnja stanova za tržište. Uspostavljena je i linija 100 metara udaljenosti gradnje od obale kao pokušaj poštovanja međunarodnih konvencija, posebno Barselonske konvencije o zaštiti obale. Međutim Plan predviđa desetak scenarija za „adaptaciju odmaka“, što je sinonim za izbjegavanje ove zabrane. Povlašćeni investitori i dalje će imati pristup ovoj zoni u kojoj je dozvoljena gradnja objekata od javnog interesa, hotela i drugih objekata javne namjene.

Široka linija u pink boji, povučena duž crnogorske obale, na planskim skicama i grafičkim kartama liči na rezervaciju prostora za odabrane kojim će se raspolagati na jednom mjestu, u centru odlučivanja u Podgorici.

Branka PLAMENAC

ZAŠTO PUCAJU NA NOVINARE: DUVANSKA POSLA

Milioni i (i)metak

Da li još ikoga čudi to što, od početka godine, bez obzira na dokumentovane priče o ekstremnom uvećanju crnog tržišta, nijesmo svjedočili ni jednoj većoj zapijeni švercovanih cigareta. Po pravilu, meta su bili ulični prodavci, oni koji se ilegalnom trgovinom bore za puko preživljavanje

davde smo krenuli: Tek svaka deseta paklica cigareta prodana u Crnoj Gori potiče iz nelegalnih izvora (11 odsto). Podatak je bio zvaničan, sa početka 2007. godine. Državna nezavisnost je izborena/ obnovljena/potvrđena nekih pola godine ranije, crvena zastava sa zlatnim dvoglavi orlom podignuta je na jarbole u Njujorku i Briselu, nagnuli su samozvani investitori i kupci nekretnina a „pare“ nisu bile

problem“ (citat **Milo Đukanović**). Pa je i šverc *utihnuo*.

Dovde smo stigli: uvoz duvanskih proizvoda u prvom tromjesečju ove godine manji je, prema podacima *Monstata*, za 59 odsto u odnosu na isti period prošle godine. Istovremeno, predstavnici legalnih uvoznika duvanskih prerađevina saopštavaju kako im je promet od početka godine opao za makar 40 odsto. Pad legalnog prometa poklapa se sa odlukama Vlade **Duška Markovića** da, za

• SAMO ZA „TRANZIT“: Duvanski kombinat u Podgorici

nepunih godinu dana, tri puta povećala akcize na duvanske proizvode.

Vrijednost legalno uvezenih cigareta pala je sa prošlogodišnjih (u prva tri mjeseca) 3,18 na 1,3 miliona eura. U ovaj cijenu nijesu uračunati porezi i dažbine (akcize) koje u maloprodajnoj cijeni duvanskih prerađevina u Crnoj Gori učestvuju sa nekih 85 odsto. Što znači da paklica uvezena po cijeni od 35 centi, u zvaničnoj maloprodaju košta oko 2,5 eura. A na crnom tržištu 1,1 – 1,5 eura. Što švercerima u veleprodaju donosi profit od skoro 300 odsto. A uličnim prodavcima (ne)zanemarljivih 15-20 odsto. I rizik da će im roba biti oduzeta a oni prekršajno kažnjeni, privedeni, reketirani...

„Svojim svjesnim postupanjem Vlada Crne Gore je stvorila situaciju u kojoj se više novca zaradi švercom cigareta nego švercom narkotika“, smatra portparol SDP-a **Mirko Stanić** optužujući Markovićevu Vladu da je namjerno dovela do procvata nelegalne prodaje cigareta, „to mora biti signal i za Evropsku komisiju i za zemlje EU koje su imale problema zbog ranijeg šverca Crne Gore, ali i za Vladu SAD zbog toga što su američke kompanije najviše pogođene padom prodaje legalnih cigareta...“.

Nijesu ćutali ni ostali predstavnici opozicije. Nevolje neće riješiti

Vladina *Komisija za suzbijanje sive ekonomije*, ustvrdio je zimus nezavisni poslanik **Aleksandar Damjanović** navodeći kako ta *Komisija* služi za *razvodnjavanje problema* koji je nastao „spregom organizovanog kriminala i onih koji bi trebalo da kontrolišu krijumčarenje“.

Damjanović još kaže: „Pojedine državne strukture, sa jedne strane, povećavaju obim posla, a sa druge onemogućavaju zakonsko sankcionisanje ključnih aktera šverca. Ozbiljna vlada bi u roku od 100 dana mogla da eliminiše najveći dio sivog

Duvanskim švercerima smetaju novinari i mediji spremni da podsjetite i obznane kako su ilegalni duvanski poslovi nekima donijeli, i još donose, milione i milione. Koji se potom u ovdašnjim „perionicama“ transferišu u legalne finansijske tokove. I potom ulažu u nove, čistije biznise. Jadna od najdosljednijih u tom poslu je naša koleginica **Olivera Lakić**

tržišta cigareta, kako identifikacijom i sankcionisanjem ključnih aktera, tako i stvaranjem uslova za legalno poslovanje, kroz koje bi optimizovali budžetsko prihode sa ovog tržišta“. Slijedi računica po kojoj država, po osnovu rastućeg šverca duvanskih proizvoda, godišnje gubi desetine miliona eura.

O profitu švercera (zvanično, u Crnoj Gori taj posao je vođen pod šifrom „tranzit“) govorio

Šleper manje, više

Srpska policija je prošle godine uhapsila 16 beogradskih carinika zbog sumnje da su oštetili budžet Srbije za 11,5 miliona evra. Tužilaštvo smatra da su oni počinili krivično djelo nesavjestan rad u službi tako što su skoro godinu dana cigarete uvezene iz inostranstva fiktivno razduživali za navodne potrebe raznih ambasada i međunarodnih organizacija u Srbiji.

Prema navodima srpskih medija organizator posla bio je hrvatski državljani **Dauti Kurtalji**, zvanični distributer dva brenda cigareta *marble* i *ašima* koje se proizvode u *Tvornici duhana Sarajevo*. „Roba se iz fabrike legalnim putevima prevozi u Crnu Goru, tačnije u Bar. Cigarete se potom legalno izvoze iz Crne Gore u Srbiju, gdje su kao krajnji korisnici navedena diplomatska predstavništva u zemlji i strane organizacije, da se ne bi platila akciza i porez. Taj posao odrađivali su carinici, ali sumnjivo je bilo to što je u Srbiju stizala mnogo veća količina cigareta nego što su realne potrebe ambasada i stranih predstavništava u zemlji. Nakon što srpski carinici rascarine robu, tovari cigareta voze se kamionima do granice sa Rumunijom, odakle su ilegalnim kanalima ubacuju u dalju prodaju...“

Računa se da je, preko ovog posla, u Srbiju ušlo 50 kamiona sa po hiljadu i dvjesto kartona (baksi) cigareta. Procjena je da su organizatori po svakom kamionu imali zaradu od 360.000 eura.

je **Nebojša Medojević**, predsjednik Pokreta za promjene. „Dva klana, mojkovački i drugi okupljen oko ekipe iz *Granda* godišnje od šverca cigareta u Crnoj Gori zarade i do 350

markice, namijenjenih švercu. Sa velikom sigurnošću se pretpostavlja da su te pošiljke stigle iz Crne Gore. Baš kao i više od 400 hiljada paklica zaplijenjenih tokom prošle godine.

• IMA – NEMA MOJKOVAČKOG KLANA: Premijer Duško Marković

miliona eura“, tvrdi on najavljujući njihove međusobne obračune, ali i napada ne sve one koje prepoznaju kako prepreku tom nezakonitom ali izuzetno isplativom poslu. „Ovo može rezultirati atentatima na političare, novinare, NVO aktiviste, sa motivom da se optuži neprijateljska strana. Očekuje nas eskalacija sukoba sa mogućom destabilizacijom političkih prilika“, kazao je Medojević nakon jedne od nedavnih, a učestalih, zaplijena cigareta koje su se preko Luke Bar kretale ka nekoj od sjevernoafričkih luka (nerijetko pod kontrolom neke od naoružanih frakcija terorista okupljenih oko *projekta ISIS* (tzv. Islamska država).

Prema podacima medija, za pet godina u grčkim teritorijalnim vodama „palo je“ makar šest brodova koji su iz Luke Bar prevozili duvanski teret vrijedan od 20 do 40 miliona eura. Nadležni u Crnoj Gori nemaju podatke o tim „incidentima“.

Tajnu, ipak, nije lako čuvati. Prema podacima policije iz BiH, za tri mjeseca ove godine u pograničnim području istočne Hercegovine zaplijenjeno je skoro 70 hiljada raznih paklica cigareta (vrijednih oko 75 hiljada eura) bez akcizne

Koliko je njih izmaklo kontrolama i završilo na sivom tržištu Sarajeva, Mostara, Banjaluke... ne zna se. Tek, *Fabrika duvana Banjaluka* obustavila je proizvodnju, dok je *Fabrika duhana Sarajevo* rad svela na polovinu kapaciteta.

Zvanično, odavno ne radi ni *Duvanski kombinat u Podgorici*. Najstarija i jedna od nekad najprofitabilnijih fabrika (i industrija) u Crnoj Gori *izdahnula* je kroz stečajni postupak obilježen mnoštvom nelogičnosti i nezakonitosti. Zato se početak probnog rada *Novog DKP-a*, nakon višegodišnjeg kašnjenja, najavljuje se za narednu – predizbornu – sedmicu.

Ali, vrijeme nije izgubljeno sasvim uzalud.

Mnogi su prošle godine bili zatečeni informacijom da su na Karabuškom polju, u iznajmljenom hangaru kompanije *Golden gejt*, policijajci pod komandom specijalnog tužioca **Saše Čadenovića** zaplijenili skoro četiri miliona paklica cigareta namijenjenih švercu. Pretpostavlja se da su cigarete pod markom *Virginia* i MAC proizvedene u DKP, nakon što je Fabrika, nakon uvođenja stečaja, dobila novog vlasnika – *BMJ Industries* iz Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Iz SDP-a su tada prebacili vlastima: „Crna Gora je po ocjeni komesara EU za privredu i bivšeg ministra finansija Francuske **Pjera Moskovicija** glavni evropski snadbjevač švercovanih cigareta na tržište EU“. Bez većeg odjeka.

Dok su se državni zvaničnici, doduše anonimno, u medijima hvalili „najvećom kopnenom zapljenom švercovanih cigareta u Evropi“, verzirani su pitali zašto su van domašaja policije i tužilaštva ostali nalogodavci i organizatori šverca. Policija i tužilaštvo su skrivene cigarete zaplijenili u akciji izvedenoj po principu „grlom u jagode“, a da prethodno nijesu priveli nijednu osobu odgovornu za proizvodnju, skladištenje i(li) dalji transport i preprodaju švercovanih cigareta. Čudno? Jeste, pod uslovom da ne prihvatite tumačenje po kojime je „akcija Karabuško polje“, zapravo, bila pokazna vježba i demonstracija sile između dvije suprotstavljene poslovne strukture okupljenene oko vladajuće koalicije (prema podjeli Nebojše Medijevića – *Mojkovčani* i *Grandovci*). I koja je završena bez težih posljedice po jedne ili druge.

Baš kao što ni od početka godine, bez obzira na dokumentovane priče o ekstremnom uvećanju *crnog tržišta*, nijesmo svjedočili ni jednoj većoj zapijeni švercovanih cigareta. Po pravilu, meta su bili ulični prodavci, oni koji se ilegalnom trgovinom bore za puko preživljavanje.

I mediji. Makar oni koji su i dalje spremni da podsjetu kako su ilegalni duvanski poslovi nekima donijeli, i još donose, milione i milione. Koji se potom u ovdašnjim „perionicama“ transferišu u legalne finansijske tokove. I potom ulažu u nove, čistije biznise.

Jadna od najdosljednijih u tom poslu je, bila i ostala, naša koleginka **Olivera Lakić**. A, najveća priča o mojkovačkoj fabrici *Tara*, njenim javnim i tajnim vlasnicima, te putevima kojima se kreću njeni proizvodi tek treba da bude ispričana.

Zoran RADULOVIĆ

Ujedinjeno kraljevstvo

Između izolacije i inovacije

Piše: Milan POPOVIĆ

Nakon tri decenije pustošenja periferije, lažni odnosno „ekstremni centar“ (Tarik Ali), ispod kojeg se, zapravo, krije inkubacija desnog ekstrema, došao je po svoje, i u same centre svetskog kapitalističkog sistema, pa i u sve četiri zemlje velike četvorke, SAD, Nemačku, Francusku i Ujedinjeno Kraljevstvo (UK). Samo što je i u ove četiri zemlje, on došao u različitim, manje ili više odmaklim odnosno „uznapredovalim“ fazama inkubacije.

Nakon poslednjih predsedničkih izbora u SAD, 2016, inkubacija „ekstremnog centra“ odnosno desnog ekstrema, u ovoj zemlji, odmakla je najdalje. Iz „zmijskog jajeta“ ovog „centra“, osobeni desni ekstrem, u liku polufašiste Donalda Trampa, već se izlegao, izašao na svetlo dana. U Nemačkoj i Francuskoj ni sve turbulencije izbora 2017. nisu prekinule status kvo; suočavanje sa „ekstremnim centrom“, i njegovim otrovnim plodom, samo je odloženo. U tom pogledu, UK pozicioniralo se negde između, sa određenim sličnostima i razlikama, sa „zaostalom“ Nemačkom i Francuskom, odnosno sa „uznapredovalim“ SAD.

Glavna sličnost između UK, na jednoj, i Nemačke i Francuske, na drugoj strani, jeste u njihovoj trenutnoj stabilnosti, ali ovde počinje i glavna razlika među njima. Trenutna stabilnost u UK je solidnija, nego što je ona u Nemačkoj i Francuskoj, i to kako zbog njegove specifične istorije, kulture i tradicije, tako i zbog, ipak, „naprednije“ faze one inkubacije. U Nemačkoj i Francuskoj suočavanje s lažnim odnosno „ekstremnim centrom“ nije ni započelo, u UK, ono, doduše, nije „uznapredovalo“ koliko u SAD, ali jeste, značajno više, nego u Nemačkoj i Francuskoj.

Suočavanje o kojem je reč, u UK, započelo je sa šokom Breksita, 23. juna 2016. Ovaj šok, u UK, već je doneo najmanje jednu

negativnu, i jednu pozitivnu promenu. Ona prva, više je poznata. Identitetska histerija koja, kao lančana reakcija, već dovodi u pitanje čak i vekovima neupitne spoljne granice. A koliko je ovaj teren pogodan za beskonačne ekstremno-desničarske manipulacije i sporednifikacije, makar mi na Balkanu dobro znamo.

Po zakonu akcije i reakcije, međutim, šok Breksita u UK, kao i šok Trampa u SAD, već je doneo i najmanje jednu pozitivnu promenu. Snažniju artikulaciju jednog novog progresivnog odgovora. Korbinovaca u UK, sandersovaca u SAD. U UK, korbinovci su već uspeali da staru, dobru Laburističku partiju preuzmu od blerovaca, u SAD još uvek je otvoreno, manje jasno i izvesno, da li će sandersovci uspeti da staru, dobru Demokratsku partiju preuzmu od klintonovaca, ili će, zajedno sa drugim bliskim u toj velikoj zemlji, morati da potraže neku potpuno novu, progresivnu alternativu.

Kako god, upravo ova potonja, pozitivna promena, omogućava nam, da i ovaj, prilično mračni tekst o današnjem Zapadu, završimo, istina, pomalo humorno, ali i sasvim ozbiljno, optimistično i pozitivno. „Amerika i Engleska biće zemlja proleterska“. Starije generacije u Crnoj Gori i na Zapadnom Balkanu sigurno pamte ovaj slavni refren, iz one stare, prohujale herojske borbe jugoslovenskih partizana i proletera pre skoro osam decenija. Kako sada stvari stoje, naime, zahvaljujući ovoj promeni, korbinovcima u UK i sandersovcima u SAD, pre svega, san i nada jugoslovenskih partizana od pre skoro osam decenija, nisu više samo to, to jest san i nada, nego su i realna mogućnost i alternativa. Naravno, sve ovo, u onom širem, dubljem i boljem smislu, značenju i pojmu proletera odnosno proletarijata, o kojem je i u ovoj seriji *Altervizije* jednom već bilo reči.

Skrivanje tragova

Predmet S.Č. je samo jedan od nekoliko značajnih predmeta koji su izgoreli ili nestali a u kojima su pominjani visoki crnogorski funkcioneri. Nestanak ili zaturanje važnih dokumenata toliko je učestalo da je čak nedavno saopšteno da Opština Tivat ne posjeduje dokumenta da je zemljište tivatskog aerodroma njeno

Predmet *Moldavka S.Č.* u potpunosti je uništen i ne postoji u sudskoj arhivi, saznalo se ove nedjelje nakon što je sudija za istrage Osnovnog suda u Podgorici **Milan Pejović** o tome obavijestio advokata **Zorana Piperovića**.

Spisi su izgoreli u požaru koji je zahvatio podgorički Osnovni sud prije dvije godine. Spisak uništenih predmeta nije objavljen, već se o tome obavještavaju samo stranke u postupku.

Predmet S.Č. je samo jedan od nekoliko značajnih predmeta koji su izgoreli. Da podsjetimo, ova afera je je pokrenuta u novembru 2002. godine, kada je moldavska državljanka S.Č. optužila Zorana Piperovića, tada zamjenika državnog tužioca, i još trojicu crnogorskih državljana da su njome trgovali i da su je seksualno zlostavljali. Kao korisnici seksualnih usluga pominjani su i visoki državni funkcioneri. Slučaj je obustavljen nakon što je nadležni državni tužilac odustao od krivičnog gonjenja osumnjičenih usljed nedostatka dokaza. Komisija koju je formirala Vlada Crne Gore je utvrdila da je policija počinila ozbiljne propuste

u tom slučaju. Nakon što je S.Č. iz Crne Gore prebačena u treću zemlju, ovdje je osuđena u odsustvu zbog navodnog davanja lažnog iskaza. *Amnesti internešenel* je bio šokiran presudom.

U Osnovnom sudu rade na obnovi spisa izgorjelih predmeta. Zvanično je oštećen ili uništen 61 krivični predmet koji je u toku pred tim sudom i 154 presuđena nepravosnažna predmeta. Vještačenja još nijesu sa sigurnošću pokazala kako je došlo do požara.

Sudovi nijesu jedine institucije u kojima ne funkcioniše sistem za zaštitu od požara i drugih „elementarnih nepogoda”.

Specijalni državni tužilac **Milivoje**

U Osnovnom sudu zvanično je oštećen ili uništen 61 krivični predmet koji je u toku pred tim sudom i 154 presuđena nepravosnažna predmeta. Vještačenja još nijesu sa sigurnošću pokazala kako je došlo do požara

Katnić formirao je čak predmet zbog nestanka dokumentacije u budvanskom katastru. Kupoprodajni ugovori o milionskim poslovima netragom su isparili, a među njima i oni za zemlju firme **Mila Đukanovića** i ugovori o poslovima **Svetozara Marovića**.

I bivši potpredsjednik Vlade izbornog povjerenja **Milorad Vujović** je Katniću podnio zahtjev za pokretanje istrage u cilju utvrđivanja krivične odgovornosti osoba odgovornih za nestanak arhivskog materijala u Upravi za nekretnine - Područna jedinica Budva. Nestanak dokumentacije se odnosi na tri lokacije koje su u prošlosti bile predmet brojnih istraga i sporova - Zavalu, Košljun i Jadranski sajam.

U Crnoj Gori čak ni Ministarstvo unutrašnjih poslova nije sigurno kada je riječ o dokumentaciji. Demokrate su svojevremeno pisale Vrhovnom državnom tužiocu **Ivici Stankoviću** tvrdeći da je „dokumentacija o tome ko je premijerovog brata **Aca Đukanovića** obavijestio da država neće da se iseli iz objekta *Limenska* i da je Vlada odustala od prodaje zemljišta na toj lokaciji u Podgorici, nestala iz dokumentacije MUP-a”.

Aco Đukanović je u julu 2012. tužio državu nakon što je dva mjeseca ranije dobio tu informaciju, na osnovu

koje je jednostrano raskinuo ugovor sa državom i podnio tužbu, iznijele su svoje sumnje Demokrate Stankoviću. Uzalud, država je Đukanoviću iz budžeta platila otštetu od 10 miliona, a SDT je utvrdilo da nije bilo zloupotreba u aferi *Limenska*.

Kao ni opozicija, ni bivši ministar MUP-a **Goran Danilović** nije mogao da uđe u trag papirima. On je tražio na uvid tendersku dokumentaciju koja je pratila nabavku ličnih karata 2007. godine. Razlog je bio da se, između ostalog, razjasni tadašnja nedoumica da li crnogorski građani posjeduju biometrijsku ličnu kartu.

U Službi za opšte i zajedničke poslove MUP-a su ministru odgovorili da nijesu pronašli traženu dokumentaciju. A iz Službe za pravne, kadrovske i finansijske poslove – Biroa za javne nabavke takođe je saopšteno da nijesu u posjedu dokumentacije o nabavci sistema za elektronsku identifikaciju dokumenata iz 2007, posla koji nas je koštao blizu sedam miliona eura.

Nestanak, gorenje ili zaturtanje važnih dokumenata toliko je kod nas učestalo da je nedavno objavljeno da Opština Tivat ne posjeduje dokumente koji dokazuju da je zemljište tivatskog aerodroma njihovo. Tražili su svuda dokumenta – u Opštini, Upravi za nekretnine, Državnom arhivu, al' nema. Zato je Vlada, shodno Zakonu

o državnoj imovini, prinuđena da na sebe prepiše preko 500 hiljada kvadrata na aerodromu.

Opšti javašluk, kada je o papirologiji riječ, najviše pogađa građane. Još se ne zna šta je sa dokumentacijom Fabrike celuloze u Beranama za period od 1963. do 2004. Bivši radnici ove ugašene fabrike već dvije i po godine ne znaju kako i gdje je nestala dokumentacija iz upravne zgrade. Najveći problem što su isčezle i platne liste koje su bivšim radnicima neophodne za regulisanje penzije. Sva dokumentacija o četiri decenije ove fabrike, u kojoj je za to vrijeme prošlo oko 14.000 radnika, natovarena je na kamion i odvezena u nepoznatom pravcu. Bivši radnici nagađaju da je dokumentacija završila na smetlištu, a druga verzija je da je prodana otkupljivačima starog papira.

Specijalni državni tužilac **Milivoje Katnić** formirao je čak predmet zbog nestanka dokumentacije u budvanskom katastru. **Kupoprodajni ugovori o milionskim poslovima netragom su isparili, a među njima i oni za zemlju firme Mila Đukanovića i ugovori o poslovima Svetozara Marovića**

Policija je nestanak procesuirala, a kasnije predmet prosljedila Državnom arhivu.

Slično je prošla i građa nekadašnjeg privrednog giganta kotorske *Jugoceanije*. U maju 2016. inspekcijskim nadzorom je konstatovano da je dokumentacija *Jugoceanije* faktički uništena. Ističe se da je najstarija građa, koja se nalazila na planini Vrmac, period od 1955. do 1988. totalno uništena i od nje nije ništa ostalo. Istina, apostrofira se značaj te arhivske građe za Crnu Goru, za pomorski saobraćaj i privredu...

Kada zatreba uništava se i novija dokumentacija. Prije tačno dvije godine majke u Rožajama su protestovale ispred tamošnjeg Biroa rada zbog toga što ne mogu da regulišu nadoknade po osnovu rođenja troje i više djece.

„Javna je tajna da je arhiva u kojoj su se nalazili dokazi koje traže majke, uništena, odnosno spaljena i to je osnovni problem zbog kojeg mnoge majke ne mogu da ostvare pravo koje im pripada po zakonu. Apelujemo da riješe ove probleme i otkriju i kazne odgovorne”, kazala je tada **Vasvija Košuta**, predstavnica Udruženja žena sjevera Crne Gore.

Nadležni su, na državnom nivou, riješili problem tako što su ukinuli nadoknade.

Da je uništavanje, a i falsifikovanje, građe odavno sastavni dio sistema rada institucija govori i podatak o misterioznom nestanku dokumentacije u slučaju *Deportacija* iz Skupštine. Nedostaju ključni spisi, oni koji bi mogli povezati crnogorsku vlast sa jednim od najvećih zločina u novijoj istoriji.

Ako je za utjehu, dokumenta sada satiremo samo na domaćem terenu. Nije to mali civilizacijski napredak, ako se zna da su samo 6. decembra 1991. JNA i crnogorski rezervisti, u Dubrovniku, između ostalog, spalili i biblioteku Međunarodnog univerzitetskog centra sa 20.000 knjiga.

Predrag NIKOLIĆ

Novi svjetski haos

Ponedjeljak, 14. maj u Izraelu i Palestini bio je dan slavlja i smrti. U Izraelu su Jevreji slavili 70. godišnjicu osnivanja države. **Ivanka Tramp**, u Jerusalimu je otvarala ambasadu SAD-a, a premijer **Benjamin Netanjahu** zahvaljivao se njenom ocu zato što je ambasadu iz Tel Aviva prebacio u taj grad. Netanjahu je govorio o „velikom danu za mir“ jer „mir koji počiva na lažima može jedino da se razbije o stijene bliskoistočne realnosti“.

Za to vrijeme, na žičanoj ogradi kojom su izraelske vlasti ogradile Pojas Gaze, dio teritorije palestinske samouprave, dešavala se kataklizma. Televizijske slike prikazale su stradanja, dim i oganj.

Protesti Palestinaca na 12 lokacija u Gazi ka granici s Izraelom „smirivani“ su brutalnom reakcijom vojske. Po dosadašnjim podacima,

Odlukom da preseli ambasadu iz Tel Aviva u Jerusolim Donald Tramp je raskrstio s dugogodišnjom američkom spoljnom politikom, koju su vodili njegovi prethodnici. Odluka je naišla na kritike širom svijeta. Njome se, po stručnjacima za međunarodno pravo, povređuju obavezujuće rezolucije SB. Posmatrači ukazuju da se morao očekivati bijes Palestinaca

smrtno je stradalo 59 ljudi. Prema tvrdnjama Ministarstva zdravlja u Gazi, među žrtvama je i osmomjesečna djevojčica koja se ugušila od suzavca koji su ispalile izraelske snage. U masovnim protestima povrijeđena je 2.771 osoba, polovina od tog broja ima povrede od vatrenog oružja.

To je najkrvaviji dan na ovom području od 2014. godine. Protesta je

bilo i u nekoliko mjesta na Zapadnoj obali, kao i u Istočnom Jerusalimu. Na granici Gaze s Izraelom, palestinski organizatori Velikog marša povratka od kraja marta održavaju proteste svakog petka. Tokom proteklih sedmica ubijeno je više od 45 Palestinaca, a mnogo veći broj je ranjen u izraelskoj snajperskoj vatri.

Portparol izraelske vojske je rekao da je armija imala nalog da po svaku cijenu spriječi Palestince pri prelasku granice te da je Hamas koristio civile kao štit i pod krinkom protesta planirao napade na izraelska pogranična mjesta. Vojska je u ponedjeljak popodne bombardovala sedam lokacija na kojima su navodno smješteni borci Hamasa.

Narednog dana, 15. maja, Palestinci su obilježavali Dan katastrofe (Nakba) u znak sjećanja na progon stotina hiljada ljudi nakon osnivanja države Izraela 14. maja 1948. Obalsko područje Gaze je u potpunoj blokadi već više od decenije, a kao dodatni razlog za proteste došlo je preseljenje američke ambasade u Jerusalem gdje su 37 odsto stanovnika Palestinci koji istočni dio grada smatraju svojom prijestonicom.

„Izrael je suverena nacija s pravom da sama odredi svoj glavni grad“, rekao je predsjednik SAD-a **Donald Tramp** u video-poruci emitovanoj na otvaranju ambasade. Njegov portparol je nakon eskalacije saopštio da je isključivi krivac radikalni Hamas koji „cinično koristi situaciju“. Zgrada ambasade nalazi se blizu linije razgraničenja, koja je nakon rata 1948. godine razdvojila Izrael i Jordan. U tom ratu Izrael je osvojio Zapadni Jerusalem.

Palestinci žele vlastitu državu sa glavnim gradom - Istočnim Jerusalemom, koji je Izrael oduzeo od Jordana tokom rata 1967. Izrael je anektirao Istočni Jerusalem 1980. i proglasio čitav grad glavnim gradom jevrejske države.

Vašington i Tel Aviv su usamljeni u svom tumačenju.

Kuvajt je zatražio hitnu sjednicu Savjeta bezbjednosti UN. Turski predsjednik

Redžep Tajip Erdogan rekao je da SAD „više nisu dio rješenja“ na Bliskom istoku, označio Izrael „terorističkom državom“ koja čini genocid, te povukao ambasadore iz Izraela i SAD-a.

Visoki komesar Ujedinjenih nacija **Zeid Rahad al Husein** osudio je „odvratne povrede ljudskih prava“ od strane Izraela i zatražio da odgovorni budu kažnjeni. „Izrael mora da poštuje pravo na mirne demonstracije i da se drži načela primjerene primjene sile“, rekla je šefica diplomatije EU **Federika Moggerini**.

Šta tjera tog čovjeka da baš na 70. godišnjicu progona Palestinaca iz današnjih izraelskih oblasti organizuje proslavu povodom simboličnog otvaranja američke ambasade u Jerusalem? Zgrada, koja otpola leži u Istočnom Jerusalem, dakle tamo gdje bi Palestinci u slučaju rješenja sa dvije države htjeli da imaju svoj glavni grad? To je diplomatski šamar mnogim Palestincima. Donald Tramp je odgovoran za mnogobrojne mrtve i povrijeđene, ocijenila je jedna njemačka komentatorka. „Veoma je jednostavno – to je potez usmjeren na njegovu evangelističko-hrišćansku bazu birača“, kazao je **Martin Indajk**, bivši specijalni izaslanik SAD-a za izraelsko-palestinske odnose i raniji ambasador u Izraelu. „Odluka o Jerusalemu poništava ostatak bliskoistočne strategije...

Toliko je neizbalansirana da se morao očekivati bijes Palestinaca“.

Tramp je u decembru najavio da će američka ambasada iz Tel Aviva biti prebačena u Jerusalem, ispunjavajući obećanje koje je dao u predizbornoj kampanji. Ovom odlukom Tramp je raskrstio s dugogodišnjom američkom spoljnom politikom, koju su vodili njegovi prethodnici. Odluka je naišla na kritike širom svijeta. Međunarodni konsenzus bio je da status Jerusalem bude dio finalnih pregovora između Izraela i Palestinaca.

Time je, ističe **Stiven Špigel**, direktor Centra za razvoj Bliskog istoka pri Kalifornijskom univerzitetu u Los Angelesu, torpediran relativni ugled koji je Tramp uživao na Bliskom istoku čime su i SAD jedno vrijeme bile shvaćene kao najozbiljniji posrednik u pregovorima.

Trampova odluka je po stručnjacima za međunarodno pravo povreda obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti. To što je Izrael anektirao Istočni Jerusalem, nespojivo je sa važećim statusom tog grada kao dijela palestinskih područja. SAD su prekršile odluku u čijem su donošenju učestvovala. Riječ je i o nasilnoj aneksiji, i zapovijest je međunarodnog prava da treće zemlje to ne smiju da priznaju.

Profesor **Kristijan Tomušat**, član Pravnog fakulteta u Berlinu upozorava da će Izrael možda iskoristiti priliku da dalje ograničava

prava Palestinaca na boravak u Istočnom Jerusalem. „Okupacione vlasti su proteklih godina stalno pokušavale da otjeraju Palestince iz Istočnog Jerusalem, tako što im je oduzimano pravo na stanovanje poslije kratkog odsustva, ili im nisu izdavane građevinske dozvole“, navodi Tomušat, bivši član i predsjedavajući Komisije UN za ljudska prava.

• **DONALD TRAMP:**
„Hamas cinično koristi situaciju“

Palestinska uprava je pozvala druge diplomatske misije i ambasade da bojkotuju otvaranje američke ambasade. Za Palestince je ovo znak da su Amerikanci u potpunosti na izraelskoj strani i da im nije stalo do njihovih prava. „Oni su ovim u osnovi rekli: Mi smo protiv ostvarenja vaših snova da dobijete državu”, prokomentarisao je **Džavad Sijam**, palestinski aktivista.

Otvaranje ambasade SAD -a poklapa se s obnovljenim dramatičnim tenzijama između Izraela i Irana. Tramp je objavio da se SAD povlače iz nuklearnog sporazuma koji je, poslije višegodišnjih pregovora, potpisan 2015. Sve sankcije koje su bile stavljene na led atomski sporazum s Iranom, momentalno se vraćaju na snagu. Od svih načina da se izađe iz sporazuma, ovaj je najopasniji.

Ostali potpisnici – Njemačka, Francuska, Velika Britanija, Rusija i Kina – signalizirali su spremnost da ostanu u sporazumu koji je potpuno ispunio funkciju.

Tramp se pozivao na informacije izraelskog premijera Netanjahua, a koje tobože dokazuju da Iran krši sporazum. Većina evropskih političara i komentatora ocijenila

• MARTIN INDAJK, BIVŠI SPECIJALNI IZASLANIK SAD ZA IZRAELSKO-PALESTINSKE ODNOS I RANIJI AMBASADOR U IZRAELU. „Odluka o Jerusalmu poništava ostatak bliskoistočne strategije“

je Netanjahuov nastup čistom propagandom. „Sporazum je funkcionalan i ispunjava cilj koji garantuje da Iran ne razvija nuklearno oružje. EU je odlučna da ga sačuva“, poručila je Federika Mogerini, visoka predstavnica Evropske unije za spoljnu politiku i bezbjednost.

Njemačka kancelarka **Angela Merkel**, britanska premijerka **Tereza Mej** i francuski predsjednik **Emanuel Makron** pozvali su Iran na uzdržanost i nastavak ispunjavanja obaveza kao što je saradnja s međunarodnim kontrolorima. U zajedničkom

saopštenju pozvali su Vašington da „izbjegne preduzimanje akcije koja ometa sve ostale strane u dogovoru da ga u potpunosti sprovedu“.

Rusko Ministarstvo spoljnih poslova saopštilo je da je odluka SAD-a razočaravajuća i neosnovana jer se Iran striktno pridržava sporazuma. Moskva će nastaviti razgovore s drugim potpisnicama sporazuma i nastaviti da razvija bilateralne odnose s Iranom. Iranski šef diplomatije **Mohamad Džavad** je proteklih dana putovao u Peking, Moskvu i Brisel radi sastanaka sa svojim kolegama iz zemalja potpisnica sporazuma.

Odluka Donalda Trampa da SAD napuste sporazum s Iranom odraziće se na sve firme koje posluju u toj zemlji. Američki savjetnik za nacionalnu bezbjednost **Džon Bolton** je rekao da sankcije protiv Irana „odmah“ stupaju na snagu za sve nove ugovore. Privrednici najveće evropske ekonomske sile Njemačke, žale zbog odluke Bijele kuće, rekao je predsjednik Saveza njemačke industrije **Diter Kempf**. Kempf je naveo da EU mora, zajedno s Rusijom i Kinom, jasno staviti do znanja da ostaje privržena sporazumu. „Naši privrednici su imali velike nade od otvaranja tržišta i podizanja sankcija. Ti izgledi su sada pomućeni“. Tramp ne čuje.

Izvori terorizma

Postavlja se pitanje, šta tjera Trampa da jednim potpisom uništi teškom mukom skrpljeni atomski sporazum s Iranom i to bez savjetovanja s evropskim partnerima i ikakvog plana? Da time krene k novoj eskalaciji na Bliskom istoku? Da surva u egzistencijalnu krizu mirovni poredak koji sedam decenija postoji u Evropi i u saradnji s Evropom?

Dio odgovora je: Donald Tramp nije nikada prije radio kao demokratski izabrani političar. On nije socijalizovan u tom poslu koji se sastoji od uzimanja i davanja, od mukotrpnog stvaranja kompromisa, od vaganja prednosti i mana, od promišljanja posljedica političkog djelovanja nekoliko poteza unaprijed. Događaji ovih dana pokazuju uništiteljsku moć tog čovjeka. Donald Tramp nema plan B. On djeluje i ne misli na posljedice koje će možda doći za četiri ili osam godina. Njemu je svejedno kakve posljedice van SAD-a imaju njegovi potezi i tirade.

„Proizvedena je potpuno lažna fiksacija u odnosu na Iran kao centar terorizma u svijetu, što je budalaština, jer se jučer pokazalo transparentno ko su izvori terorizma u svijetu“, kazao je, komentarišući zbivanja u Jerusalmu, ugledni vanjsko-politički analitičar **Zlatko Dizdarević**. „Prema mom uvjerenju, osjećaju i onome što znam to je izmaklo svakoj mogućoj kontroli - političkoj, civilizacijskoj i ljudskoj. To više nema veze s politikom. Taj par, Netanyahu i njegova podrška Donald Trump su ušli u priču koja potpuno destruiira sve što je politika i razum“, rekao je Dizdarević.

Milan BOŠKOVIĆ

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Sve češće pričam jednu priču u koju sve više počinjem da vjerujem da će Žabljak za jedno pedestak godina najdalje biti glavni grad Crne Gore”.

Milan Roćen, na promotivnom skupu na Žabljaku

Jo Nesbø

Norveški pisac:

- Ima ona priča o vozaču koji vozi autoputom i čuje na radiju da netko vozi tom istom trakom, ali u pogrešnom, suprotnom pravcu. On pomisli: 'Ma, nije to jedan, ima ih, evo, tisuću koji idu u krivom pravcu'. Tako i ja osjećam o svojem pisanju. Čak i da mi svi kažu da im se ne sviđa to što pišem, pomislio bih da me ne razumiju, da će možda za stotinu godina netko ipak razumjeti.

(Jutarnji list)

Marinika Tepić

Nezavisna poslanica u Skupštini Srbije:

- Ljudi koji danas donose odluke i koji se pitaju u ovom društvu - nikada u normalnim okolnostima ne bi mogli da budu na tim mestima. I naravno da se oni grčevito bore da zadrže ono što su stekli lažnim diplomama, neradom i kriminalom. I njima je život lep.

(RSE)

Dubravka Zrnčić-Kulenović

Dramaturginja:

- Kako vrijeme koje živimo, taj bosanski šizilend, sumoran i beznadežan, ispunjen apsurdom, strahom i neizvjesnosti, prikazati a ne zapasti u patetiku?

(Oslobođenje)

Sanja Petrović Todosijević

Naučna saradnica Instituta za noviju istoriju Srbije:

- Cena onoga što se desilo raspadom Jugoslavije najskuplje je plaćena u Bosni... Meni Bosna i Hercegovina liči na državu unutar koje postoje dva geta, gde vam dominantne političke elite jasno nameću kako treba da živite, mislite.

(Buka.ba)

Abu Bakr Šavki

Reditelj filma Jomedin koji govori o koloniji Abu Zabal za oboljele od lepree u pustinji sjeverno od Kaira:

- U njoj živi više od hiljadu i petsto ljudi i većina njih je izliječena, ali i dalje ostaju tu gdje jesu jer se pribijavaju ponovne odbačenosti od društva... Ova drevna bolest nažalost još postoji, ali se drži pod kontrolom i zahvaljujući savremenoj medicini biće iskorijenjena.

(Politika)

Snježana Ivčić

Analitičarka javnog zdravstva i zdravstvene politike u Hrvatskoj:

- Percipiranje zdravlja kao robe je dio politike koju provodi EU, koja vrlo kreativno povezuje zdravstveni i ekonomski sektor kroz osnivačke ugovore, uredbe i direktive. S obzirom na tako postavljen širi kontekst, i u Hrvatskoj se na zdravlje gleda kao na robu i uslugu, iako pitanje zdravlja nije pitanje izbora jer puno faktora utječe na njega – okoliš, genetika, radni uvjeti itd.

(Portal Novosti)

Vernesa Berbo

Autorka i jedna od glumica u predstavi o suočavanju sa prošlošću „Samo da ne pucaju“:

- Njemački narod je dva puta napravio užasno zlo, ali oni su bili primorani od međunarodne zajednice da se s tim suoče. Bili su primorani da se izvine, da plate odštete ljudima. Oni su bili poniženi pred očima kompletne javnosti, pred svojom djecom su bili poniženi. Ovdje niko nije ponižen za zločine koje je uradio.

(RSE)

Cate Blanchett

Australska glumica tokom Kanskog festivala, na protestu zbog diskriminacije žena:

- Na ovim stepenicama danas stoje 82 žene. To je simboličan podsjetnik na broj rediteljica koje su se njima popele od prvog Cannes Film Festivala koji je održan 1946. godine. U tom razdoblju istim ovim stepenicama popele se 1.688 muških reditelja.

(Klix.ba)

Goran Bregović

Muzičar:

- Nekada sam pisao na srpsko-hrvatskom koji je sada mrtav jezik, pa uglavnom za hor pišem na izmišljenom jeziku. Pisao sam nešto na romskom jer je to posljednji jezik koji se govori na teritoriji bivše Jugoslavije, a da je zajednički makar Romima.

(Oslobođenje)

Ivan Bevc

Direktor beogradske izdavačke kuće „Booka“:

- Dame, hvala vam što čitate, da vas nema, samo bi kladionice radile.

(Blic)

Marko Zozaja

Dječak koji se sa 12 godina proslavio videom u kojem „predstavlja“ dokaze da vakcine prouzrokuju autizam i pokazuje na prazan papir:

-Mnogo bih voleo kada bi ljudi voleli nauku isto onoliko koliko vole da učutkuju druge.

(The New York Times/Nedeljnik)

Aleksandar Vučić

Predsjednik Srbije, pokazujući novinaru Financial Times-a mjesto sa kog su bačeni kralj Aleksandar i kraljica Draga ubijeni u vojnom puču 1903:

- Nema Aleksandra koji je preživio na vlasti.

(Kurir)

OD SADA I ZA
PENZIONERE

TEHNOMAX

POTROŠAČKI KREDITI

do 24 mjesečne rate

N kamate
E troškova

B odlaska u banku

Sve na jednom mjestu!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Dionice Gorenja „podivljale” nakon najave preuzimanja

Potvrda dioničara *Gorenja* da im je kineska korporacija *Hisense* spremna ponuditi 12 eura za njihove dionice, izazvala je na Ljubljanskoj burzi skok vrijednosnice *Gorenja* za čak 62 posto u prvim satima današnjeg trgovanja (10. maj). Trgovanje *Gorenje* je zaključilo s cijenom od 6,8 eura za dionicu, da bi nakon objave o ponudi Kineza cijena danas vrlo brzo skočila na 11 eura.

- Malo tko je očekivao ovakvu ponudu – priznao je za slovensko *Delo* **Matej Tomažin** iz udruge malih dioničara

Gorenja, podsjećajući kako su mali dioničari upozoravali da je cijena dionice kompanije podcijenjena na tržištu kapitala. U toj ocjeni mali dioničari *Gorenja* rukovodili su se, među ostalim, ponudom od milijardu dolara koju je *Hisense* dao za slovenskog proizvođača igračaka *Outfit seven*.

Procjenjuje se da će *Hisense* otkupiti više od polovice kapitala *Gorenja* i u otkup uložiti oko 300 milijuna eura. Riječ je o kineskom proizvođaču bijele tehnike i elektronike s godišnjim prihodima između 15 i 20 milijardi eura.

Od burzovne 'erupcije' tvornice iz Velenja profitirat će i mnogi u Hrvatskoj. Vlasnik 2,2 posto kapitala *Gorenja*, naime, mirovinski je fond *PBZ&Croatia Osiguranje* koji je, prema dostupnim

podacima, dionice velenjske kompanije kupovao po cijenama između 5,5 i 6,3 eura za komad. Prema tome, u ovom slučaju *PBZ&Croatia Osiguranje* osigurao je zaradu od sto posto za svoje članove.

- Fond *PBZ&Croatia Osiguranje* u *Gorenje* su privukle informacije da će biti preuzimanja kompanije tijekom

2016. i 2017. U prvom navratu preuzimanje se nije ostvarilo, ali sada je ono vrlo izgledno tako da im je odluka bila ispravna. Ako Kinezi dadu javnu ponudu, fond može dionice prodavati na burzi, ali može to učiniti i na tzv. sekundarnom tržištu uoči službenog početka trgovanja na burzi – kazao nam je jedan od sudionika na tržištu kapitala, dobro upoznat s ulaganjima domaće fondovske industrije. Naš sugovornik, koji nam je zbog prirode posla koji obavlja ponudio neslužbeni komentar, ne dvoji da će 'PBZ&CO' iskoristiti priliku i prodati dionice *Gorenja* ako dođe do javne ponude.

U konkurenciji *Hisensa* za preuzimanje *Gorenja* bile su još dvije kineske tvrtke, *Hefei Meiling* te *Hisense Electric*. Velenjska tvornica bijele tehnike u pronalasku strateškog partnera koristila je konzultantske usluge *Rothschild*.

Prošlu poslovnu godinu *Gorenje* je zaključilo s prihodom od milijardu i 310 milijuna eura, zabilježivši rast od četiri posto u odnosu na 2016. Lanjska dobit tvrtke iz Velenja koja u više zemalja zapošljava deset tisuća i 600 radnika, je milijun i 200 tisuća eura, a ovogodišnji planirani rast prihoda postavljen je na razinu od deset posto.

Zbog značaja *Gorenja* za slovensko gospodarstvo, u Sloveniji se mogu čuti procjene kako *Hisense* neće jednostavno doći do željenog većinskog paketa vlasništva u *Gorenju*. Slovenski mediji prenose strahove iz tamošnjih političkih krugova kako *Gorenje* Kinezima predstavlja samo polugu za ulazak na europske tržište.

U Sloveniji se spekulira i kako su neki povjerljivi podaci iz *Gorenja* došli u ruke *Hisensa* što objašnjava visinu njihove ponude. Nisu usamljeni ni komentari kako je sređivanje slovenskih javnih financija pod pritiskom iz Bruxellesa vođeno pod parolom kako je država loš vlasnik poduzeća, a sada se *Gorenje* prodaje *Hisensu* koji je u većinskom vlasništvu kineske države.

Vedran MARJANOVIĆ

Novac.hr

P.S.

Sjeća li se još neko cetinjskog *Oboda*?

Procjenjuje se da će *Hisense* otkupiti više od polovice kapitala *Gorenja* i u otkup uložiti oko 300 milijuna eura. Riječ je o kineskom proizvođaču bijele tehnike i elektronike s godišnjim prihodima između 15 i 20 milijardi eura

DPS-u neosvojiva tvrđava

Đukanovićev DPS još od 1997. godine ne uspijeva da u opštini Plužine preuzme vlast od Socijalističke narodne partije

Čast da prvi startuju u majskoj izbornoj utakmici za osvajanje lokalne vlasti u dvanaest crnogorskih opština pripala je punoljetnim građanima Plužina. Izbori u toj opštini biće održani u nedjelju, a sedam dana kasnije u u Podgorici, Golubovcima, Šavniku, Žabljaku, Baru, Plavu, Pljevljima, Rožajama, Danilovgradu, Bijelom Polju i Kolašinu.

Pravo glasa u Plužinama imaće 2.561 građanin, a za izbore je izdvojeno 5.856 eura.

Đukanovićev DPS još od 1997. godine ne uspijeva da u toj opštini preuzme vlast od Socijalističke narodne partije. Prije četiri godine SNP je osvojio 17 odborničkih mandata, DPS šest, DF pet, a SDP i Komunisti po jedan odbornički mandat. Na lokalnim izborima 2010. godine SNP je osvojio takođe 17 mandata, DPS i SDP su nastupili zajedno i osvojili šest odborničkih mjesta – pet je pripalo DPS-u i jedno SDP-u. Koalicija „Zajedno za bolju Pivu” (Nova, PzP, NS i DSS) osvojila je tada šest, a komunisti jedno odborničko mjesto.

Socijalističkoj narodnoj partiji, koja je na vlasti u Plužinama već dvadeset godina, u nedjelju će se suprotstaviti opozicione stranke

Demokratska partija socijalista, Socijaldemokrate, Demokratski front i novoformirani odbor Demokrata.

„Plužine su trideset godina najveća opoziciona brana, ali i najveća DPS-ova rana, jer nikada nisu ni pobjedili, a ni bili blizu da pobjede“, podsjetio je **Aleksa Bečić** na prošlonedjeljnoj konvenciji Demokratske Crne Gore prilikom predstavljanja kandidata za odbornike sa Izborne liste „Aleksa Bečić – Demokrate – Pobjede, a ne podjele – Dođi kući, jer imamo plan za moderan grad“.

Bečić je najavio da će Demokrate uraditi sportski teren, obnoviti mrestilište, otvoriti fabriku vode, napraviti gradsku pijacu, „da će i akva park upotpuniti turističku ponudu, da će Plužine biti moderno turističko mjesto, veliki poljoprivredni centar, grad mladosti, djece, rađanja, okupljanja, zajedništva, grad progressa, promjena i pobjeda“.

Nosilac Izborne liste „Aleksa Bečić – Demokrate – Pobjede, a ne podjele – Dođi kući, jer imamo

plan za moderan grad“, je **Novica Gogić**.

Gogić je kazao na predizbornoj konvenciji: „DPS je ojadio pivsku privredu, zatvorili su sve što se moglo zatvoriti, ali Pivljani ništa manje muke nijesu vidjeli ni od lokalne vlasti koja je za posljednjih 20 godina uspjela da privatizuje opštinu i pretvori je

u familijarnu partijsku instituciju“. On je optužio predsjednika opštine **Mijuška Bajagića** da su on i njegova porodica stekli enormno bogatstvo. Demokrate su saopštile da je Bajagić pozvao u pomoć svoje „tajne partnere iz DPSa“, ovog puta na čelu sa ministrom Janovićem, da zajedno nekoliko dana pred izbore otvore

više puta renoviran i otvoren sportski objekat *Kamp Nou*. „Pivljani će još podataka da saznaju poslije 20. maja. Vrijeme je majstorsko rešeto. Neko će u vlast, neko u opoziciju, a neko u zatvor“, najavljuju Demokrate.

DPS na izborima nastupa samostalno. „Za dobro građana Plužina! Pobjednik! DPS“ naziv je liste Demokratske partije socijalista, a prva na njoj je **Ljiljana Blagojević**, predsjednica plužinskog opštinskog odbora te partije. Ona je kazala da aktuelna vlast za dvadeset godina nije ostvarila neke značajne razvojne projekte:

„Trebalo je da utiču na otvaranje malih i srednjih preduzeća, da daju podršku turističkim i privrednim gazdinstvima, morali su malo više da rade na prirodnim potencijalima, da se potruže da mladi ljudi ostaju i zapošljavaju se u Pivi“.

Nosilac liste „Socijaldemokrate - Ivan Brajović

- Dosljedno za Plužine“ je **Miodrag Bakrač**. „Naš izborni program je usmjeren na održivi razvoj pivskog kraja sa realnom perspektivom ekonomskog razvoja koji podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta, razvoj poljoprivrede i turizma i više šansi za mlade ljude. Uvjeran sam da ćemo zavrijediti pažnju naših sugrađanki i sugrađana, te da će Socijaldemokrate, kao i u svim izbornim ciklusima nakon parlamentarnih izbora, i u Plužinama zabilježiti rast podrške“, nada se Bakrač.

Demokratski front je godinama najjača opoziciona snaga u Plužinama. Za vlast u Plužinama udruženo u koaliciji Demokratskog fronta boriće se Nova srpska demokratija, Jugoslovenska komunistička partija i Demokratska narodna partija, a nosilac njihove liste je **Zoran Blagojević**.

SNP-u spočitavaju brojne štetne odluke koje će pokušati da isprave ako budu dio vlasti.

„Štetnu odluku vezanu za gradnju minihidroelektrane na Vrbnici, zatim za stambenu zgradu tzv. solidarnosti u koju je uloženo milion eura, a benefiti su više nego skromni, štetna je odluka vezana i za stazu na Gracu koja je trebalo da se završi prije pet godina“, izjavio je **Zoran Blagojević**.

SNP i na ovim izborima očekuje pobjedu. Razvoj infrastrukture, poručuju iz te partije, biće i dalje visoko na listi prioriteta, a razvijaće i sela.

„Svake godine izdvajali smo od milion do 1,3 miliona eura na kapitalne investicije. Fokus ćemo dati na davanja za poljoprivredne proizvođače“, kazao je aktuelni predsjednik Opštine Plužine i nosilac liste SNP-a **Mijuško Bajagić**.

Na glasačkom listiću na prvom mjestu su Socijaldemokrate, na drugoj poziciji je Demokratski front, pod brojem tri je lista Socijalističke narodne partije, pod četiri Demokrate, a na posljednjem je Demokratska partija socijalista.

Veseljko KOPRIVICA

Novica Gogić, nosilac liste Demokrata, je optužio i predsjednika opštine Mijuška Bajagića da su on i njegova porodica stekli enormno bogatstvo. I Zoran Blagojević, nosilac liste DF je krtikovao lokalnu upravu: „SNP je donosio brojne štetne odluke koje ćemo pokušati da ispravimo ako budemo dio vlasti.“ SNP i na ovim izborima, najavljuje nosilac liste Mijuško Bajagić, očekuje pobjedu. „Razvoj infrastrukture, poručuju iz te partije, biće i dalje visoko na listi prioriteta, a razvijaće i sela“

Nova vlast, stare nevolje

Za prvomajске praznike na ulcinjskoj rivijeri bilo je oko 20.000 gostiju i posjetilaca iz zemlje i regiona. Bio je to veoma dobar znak da bi ova sezona trebalo da bude rekordna. Tako su bar tvrdili iz lokalne Turističke organizacije (TO).

Ali, samo dvije sedmice kasnije desilo se najgore. „Izvjestan broj gostiju, koji je boravio u Ulcinju, napustio je grad”, rekao je direktor TO **Fuad Hadžibeti**.

Tri dana zaredom u užem dijelu grada nije bilo vode. Time su bili revoltirani i turisti i građani koji su se snalazili kako su znali i umjeli. Nijednu informaciju nijesu mogli dobiti iz lokalne uprave, dok su iz Javnog preduzeća *Vodovod i kanalizacija* tek apelovali na - strpljenje.

Isto to već nedjeljama čine iz CEDIS-a, jer su gradske ulice raskopane, a saobraćajne gužve sve nepodnošljivije. „Grad nam liči na Kandahar ili ratni Vukovar, a niko ni prstom da mrdne“, komentarišu Ulcinjani na društvenim mrežama izražavajući zabrinutost da se ovi radovi neće završiti do početka glavne turističke sezone. Za grad čiji žitelji 80 odsto novca zarade u sezoni, tako nešto je izuzetno zabrinjavajuće.

„U potpunosti razumijemo revolt građana jer je djelimično narušeno funkcionisanje saobraćaja na dionicama izvođenja radova, ali tražimo razumijevanje jer se radi o projektu od kojeg će kompletno područje grada

Samo dvije sedmice nakon prvomajskog pohoda turista desilo se najgore. „Izvjestan broj gostiju, koji je boravio u Ulcinju, napustio je grad”, rekao je direktor TO Fuad Hadžibeti. Tri dana zaredom u užem dijelu grada nije bilo vode. Građani i turisti nijednu informaciju nijesu mogli dobiti iz lokalne uprave, dok su iz Javnog preduzeća Vodovod i kanalizacija apelovali na - strpljenje

imati višestruke benefite”, poručili su iz CEDIS-a.

Navodi se da će ulaganja u poboljšanje elektro-mreže dostići cifru od oko dva miliona eura, te da Ulcinj neće imati problema sa snadbjevanjem strujom u špicu sezone kada na ulcinjskoj rivijeri ljetuje u jednom danu preko 120.000 gostiju.

Iz Opštinskog odbora Građanskog pokreta URA saopštili su da nema objašnjenja za kaos koji su građani Ulcinja ovih dana primorani da trpe. „Mi u URA smo svjesni da su lični interesi stare-nove koalicije daleko ispred javnog interesa, kojeg, da budemo realni, i nema u ovoj koaliciji. Zato, krajnje je vrijeme da građani Ulcinja polaku okrenu leđa jednoj neodgovornoj garnituri političara”, naveli su iz ove političke grupacije.

Aupravo ove sedmice Ulcinj je, nakon više od tri mjeseca od održavanja lokalnih izbora, dobio novog gradonačelnika, **Ljora Nrekića** iz Demokratske partije socijalista. On je predsjednik Opštinskog odbora te stranke i bio je nosilac liste na izborima u februaru.

„Po prvi put u istoriji predstavnik naše stranke biće predsjednik Opštine Ulcinj”, rekao je visoki funkcioner DPS-a **Ljuid Škrelja**.

Tako nešto je bilo očekivano, prije svega zbog nesaradnje albanskih nacionalnih stranaka koje su osvojile većinu mjesta u lokalnom parlamentu (18 od ukupno 33), ali će

• **DPS OSVOJIO ULCINJ:**
Ljora Nrekić, novi
gradonačelnik Ulcinja

Gradске ulice su raskopane, a saobraćajne gužve sve nepodnošljivije. „Grad nam liči na Kandahar ili ratni Vukovar, a niko ni prstom da mrdne“, komentarišu Ulcinjani na društvenim mrežama izražavajući zabrinutost da se ovi radovi neće završiti do početka glavne turističke sezone. Za grad čiji žitelji 80 odsto novca zarade u sezoni, tako nešto je izuzetno zabrinjavajuće

sve one, ipak, biti zajedno u vlasti (Nova demokratska snaga Forca, koalicija stranaka okupljenih oko Demokratske partije i Demokratska unija Albanaca). Pride, još i Socijaldemokrate i Bošnjačka stranka. Vladajući savez imaće čak 91 odsto podrške u Skupštini opštine.

U DPS-u, koji su napravili ovu, kako se u Ulcinju popularno naziva, Đurđevdansku koaliciju (pregovori o raspodjeli ključnih funkcija su obavljeni 6. maja), smatraju da je ovoj opštini potreban najširi savez kako bi se čitava energija usmjerila na razvoj i velike investicije koje predstoje, a ne na međusobne svađe

i razmirice.

Ostaje da se vidi kako će sve to funkcionisati, kao što je činjenica da je investicioni talas u Ulcinju zaista krenuo.

Tako su već prvi gosti sa zapadnog tržišta stigli u kompleks *Holiday Village Montenegro*, kojim će upravljati hotelska kompanija *KARISMA Hotels & Resorts*.

„Ovo je strateški projekat za opštinu Ulcinj, jer on označava početak obnove ulcinjskog turizma“, kaže turistički radnik **Aleksandar Jacović**.

Jer, već je najavljeno da nakon ljeta počinje rekonstrukcija hotela *Olimpik*, te bungalova hotela *Lido*, a da će za sezonu 2020. biti izgrađen hotel *Lido*, koji će imati pet zvjezdica. Na taj način na početku Velike plaže biće oko tri hiljade kreveta u visokokvalitetnim hotelima, što je prethodnih decenija bio najveći nedostatak ovog grada. Za grad kao što je Ulcinj, gdje kapaciteti u hotelima trenutno čine tek oko tri odsto ukupnih smještajnih kapaciteta, to je ogroman napredak.

Direktor za razvoj *Karisma Nemanja Kostić* kaže da ova kompanija sarađuje sa najvećim svjetskim turoperatorom, njemačkim TUI-jem, što, kako ističe, govori o kvalitetu kojem teže i koji postižu.

„U ovoj godini očekujemo popunjenost kapaciteta više od 90 odsto, zaključno sa oktobrom. Sezona će trajati šest mjeseci, znatno duže od dosadašnjeg prosjeka boravka gostiju u ovom dijelu primorja“, navodi Kostić i dodaje da su njihovi gosti dominantno iz zemalja Zapadne Evrope i da će im to biti prvi put da posjećuju Crnu Goru.

A iz kompanije *Voli*, koja je na 15 godina zakupila zemljište od 70 hektara u Šasu, saopšteno je da će ove godine izvršiti probnu proizvodnju povrća, te da će postaviti 1.500 do 2.000 metara kvadratnih plastenika, takođe za probnu proizvodnju.

Planira se da se na tom prostoru ove godine investira nešto manje od pola miliona eura.

Od naredne godine će se sijati i saditi, a oko 2025. godine predviđa se početak prerade. Procjena je da

Ulcinju se gradi. I to najčešće nelegalno. Sudeći po podacima koje je saopštilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma, interesovanje vlasnika bespravno podignutih objekata za legalizaciju je veoma slabo. Do sada je u toj opštini podnijeto samo 140 zahtjeva, što je premalo ukoliko se zna da je broj nelegalnih objekata zvanično oko pet hiljada. Stvarni broj je veći bar za još dvije hiljade

će do tada biti dovoljno proizvoda, odnosno sirovina sa zakupljenog prostora, kao i iz otkupa sa plodnog Anamalskog područja.

U toku je, inače, rekonstrukcija treće dionice na putu koji od Ulcinja vodi prema državnoj granici sa Albanijom. Očekuje se da će radovi na putu kojim u ovaj grad stiže najviše turista, a koji su vrijedni oko sedam miliona eura, biti završeni tek nakon sezone.

Za to vrijeme intenzivno se u Ulcinju gradi. I to najčešće nelegalno, dok je sudeći po podacima koje je saopštilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma, interesovanje vlasnika bespravno podignutih objekata za legalizaciju veoma slabo. Naime, do sada je u toj opštini podnijeto samo 140 zahtjeva, što je isuviše malo ukoliko se zna da je broj nelegalnih objekata zvanično oko pet hiljada. Stvarni broj je veći bar za još dvije hiljade.

Rok za podnošenje zahtjeva za legalizaciju je 15. jul ove godine i, kako navode iz Ministarstva, on neće biti produžavan.

Mustafa CANKA

MOJKOVAC: PROJEKT BRSKOVO POVJEREN ŠVAJCARCIMA

• PREUZELI GA ŠVAJ-CARCI: Rudnik Brskovo

San o otvaranju rudnika

Od novog koncesionara, švajcarske kompanije *Fusion Fund I AG* u Mojkovcu očekuju mnogo, kada je riječ o istraživanju rudnog bogatstva i aktiviranju rudnika Brskovo. Australijska kompanija koja je do sada radila taj posao, očigledno, nije stigla daleko pa tako ni rudnik nije otvoren 2014. godine, kako je obećavano

Da su obećanja koncesionara *DOO North Mining*, koji je osnovala australijska kompanija *Sultan Corporation*, ispunjena,

mojkovački rudnik *Brskovo* bi radio već četiri godine, a sva geološka istraživanja ruda olova, cinka i bakra bila bi odavno završena. Situacija je, međutim, posve drugačija, pa se u

taj posao kreće ispočetka, sada sa švajcarskom kompanijom *Fusion Fund I AG*, kojoj je Vlada nedavno dala saglasnost.

Još prije četiri decenije istraživanja su pokazala da na eksploatacionom basenu *Brskovo* postoje rude zlata i srebra, ali tadašnja tehnologija ograničila je dalje radove. Iz *North Mininga* prije nekoliko godina saopštili su da su preliminarni rezultati bušenja bili iznad očekivanja. Od tada su i podgrijana očekivanja Mojkovčana, da će im zatvoreni rudnik opet omogućiti kvalitetniji standard. Vlada i Australijanci tokom minulih nekoliko godina

Davanjem saglasnosti od strane Vlade Crne Gore za prijenos vlasničkog udjela nad koncesionarom *North Mining*, država će doći do značajnih geoloških podataka ili će, pak, u slučaju raskida ugovora naplatiti iznos bankarske garancije u iznosu od 250.000 eura

nijesu s javnošću dijelili mnogo informacija o detaljima realizacije tog projekta, ako ih je uopšte i bilo. Poznato je samo da je brojnim aneksima stalno produžavan rok koncesionaru.

Prema projektu od prije sedam godina bilo je planirano da se u rad rudnika uloži između 35 i 50 miliona američkih dolara. Tada je rečeno i da bi eksploatacija rude mogla da počne 2014. godine. Koncesiona naknada za deceniju i po rada rudnika i to pri minimalnoj proizvodnji od oko 250.000 tona rude trebalo je da bude oko 600.000 eura.

Sada je izvjesno da *North Mining* nije uspio u svom naumu. Očigledno,

nisu završena istraživanja, a reaktiviranje rudnika tek je nešto što se očekuje, „ako sve bude kako treba”.

Od novog koncesionara sada u Mojkovcu očekuju mnogo. Kompaniju *Fusion Fund I AG*, kaže predsjednik Opštine **Ranko Mišnić**, preporučuje prije svega poslovni kredibilitet. Preuzeli su projekat *Brskovo*, s početnim kapitalom od 1,2 miliona švajcarskih franaka.

Kako piše u Infomaciji, koju je usvojila Vlada, pripremljen je nacrt plana za unapređenje projekta do izrade Studije predizvodljivosti u narednih 10-12 mjeseci, uz znatna ulaganja u bušenje i u izradu tehničke studije. Nakon toga, slijedi izrada Studije izvodljivosti i pribavljanje svih saglasnosti i odobrenja u skladu sa zakonima, te pokretanje rudarske proizvodnje.

Prema tom dokumentu, davanjem saglasnosti od strane Vlade Crne Gore za prijenos vlasničkog udjela nad koncesionarom *North Mining*, država će doći do značajnih geoloških podataka ili će, pak, u slučaju raskida ugovora naplatiti iznos bankarske garancije u iznosu od 250.000 eura.

„Očekivanja lokalne samouprave su velika, tim prije što se radi o firmi iz ekonomski razvijene zemlje. Ukoliko sve planirane aktivnosti koje se odnose na istraživanja i izradu tehničko-tehnološke dokumentacije budu sprovedene u skladu s koncesionim ugovorom, rudnik će biti stavljen u pogon u naredne četiri godine”, objašnjava Mišnić.

Vraćanje rudnika u pogon, kaže, za grad je jako bitno, kako s ekonomske tačke gledišta, tako i s gledišta berze rada i otvaranju novih radnih mjesta, što se primarno ogleda u smanjenju stope nezaposlenosti.

„Smatramo da je kompanija vrlo ozbiljno pristupila projektu, što se ogleda kroz posvećenost istraživačkom radu, kao osnovu studije izvodljivosti, te daljim geološkim istraživanjima u

Prema dostupnim podacima, ukupne rezerve rude u ležištu *Brskovo* proračunate su na **3.440.000 tona, sa 2,97 odsto olova, 3,09 cinka, 0,22 odsto bakra te 17 grama srebra po toni rude. Potencijalne rezerve u užem području ležišta *Brskovo* procjenjuju se na oko 1,5 milion tona rude sa sličnim sadržajem korisnih metala**

narednih pet-šest mjeseci, čiji je cilj kompletiranje tehničko-tehnološke dokumentacije u poslovnoj 2018/2019 godini”, kaže Mišnić.

Prema dostupnim podacima, ukupne rezerve rude u ležištu *Brskovo* proračunate su na 3.440.000 tona, sa 2,97 odsto olova, 3,09 cinka, 0,22 odsto bakra te 17 grama srebra po toni rude. Potencijalne rezerve u užem području ležišta *Brskovo* procjenjuju se na oko 1,5 milion tona rude sa sličnim sadržajem korisnih metala.

Brskovo se u istorijskim izvorima prvi put pominje još sredinom 13. vijeka. Rudnik olova i cinka *Brskovo* radio je od 1976. do 1991. godine. Prvi stečaj u Brskovu uveden je 1987. godine. Februara 1992. godine, rudnik je doživio i drugi stečaj. Zatvoren je 1993. godine. Zapošljavao je oko 700 radnika.

Uporedo sa snovima o aktiviranju rudnika, Mojkovčani su minulih godina i na druge načine spasavali *Brskovo* od zaborava. U saradnji NVO *Terra nostra* i Opštine Mojkovac realizovan je projekat *Rudnici kulture*. Cilj je stavljanje u funkciju napuštenog rudnika u kulturne i turističke svrhe. Ali i očuvanje industrijskog identiteta grada Mojkovca.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

Pogled u budućnost

U gradu na Limu nekada je bilo desetak hiljada industrijskih radnika. Danas ih je jedva dvije do tri stotine, od čega blizu sedamdeset u fabrici *Polieks*. Razvojni program u toj bivšoj vojnoj fabrici nakon privatizacije rezultirao je otvaranjem posebnog Razvojno-istraživačkog centra (RIC), koji već godinama s velikim uspjehom vodi istraživač u oblasti neorganske hemije dr **Živko Andrić**.

„Ako bih pokušao da praktično objasnim šta znači ovaj centar, onda je dovoljno reći da se u razvijenim zemljama firma ne osniva bez razvojnog centra. Druga stvar je da je za nas tržište svijet, a tu nema lokalnih privilegija“, kaže ovaj čovjek s vizijom.

On objašnjava da je Razvojno-istraživački centar u *Polieksu* formiran prije dvije godine i da već ima značajne rezultate.

Fabrica eksploziva *Polieks* jedina je kompanija u Beranama koja ni jednog trenutka od svog osnivanja u vrijeme bivše Jugoslavije, pa sve kroz buran proces tranzicije, nije prekidala proizvodnju. I ne samo to, *Polieks* je danas fabrica s vizijom

„Mi smo krajem prošle godine ozvaničili početak posebne cjeline ili male fabrike u okviru *Polieksa* koja se bavi samo hemijskom proizvodnjom. Hemijska proizvodnja već je prevladala u ukupnoj djelatnosti čitave kompanije. Taj pogon zapošljava u ovom trenutku dvadeset ljudi. U skorijoj budućnosti na novim programima iz oblasti hemije zaposlićemo još deset radnika, da bi u bliskoj budućnosti taj broj zaokružili na pedeset“, kaže dr Andrić.

„Uz pomoć kadrova najvišeg ranga

koje smo ovdje okupili, formiran je taj multidisciplinarni centar, gdje hemija u ovom momentu ima dominantno mjesto, zbog opredjeljenja da fabrica ide na nekoliko važnih pravaca proizvodnje, od kojih proizvodnja perhlorata zauzima najbitnije mjesto. Ovakav centar nema više niko u Crnoj Gori“, tvrdi Andrić.

Da je tako govori podatak da ovaj centar već godinama ugošćava strane studente koji tu dolaze da bi sticali praktična znanja iz hemije.

Oni posebno prate proces u hemiji

poznat pod nazivom kristalizacija, od njegove ideje na papiru, do praktične i realne primjene u proizvodnji.

Andrić objašnjava da je kristalizacija jedna od najvažnijih i najrasprostranjenijih metoda hemijske tehnologije koja se koristi za izdvajanje hemijskih materija iz rastvora.

„Na osnovu razlike u rastvorljivosti dvije ili više materija moguće je njihovo razdvajanje kristalizacijom i to najčešće u visoko čistoj formi. Moram reći da je ovo jedino mjesto u Crnoj Gori, a vi provjerite i na prostoru bivše Jugoslavije, gdje se izvodi kristalizacija“, kaže Andrić i objašnjava da je suština u polazištu od ideje, preko primijenjenih istraživanja, pa sve do primjene ili postavljanja u proizvodnji.

„Kao rezultat takvog rada u *Polieksu* već imamo lepezu proizvoda koji svi idu u izvoz, uglavnom u zemlje regiona“, kaže Andrić i dodaje kako se radi o zahtjevnim proizvodima koji imaju delikatnu primjenu u pirotehničkoj proizvodnji, što zahtijeva visok nivo stručnosti, od naučnika u centru, pa sve do radnika, izvršilaca.

„Zahvaljujući takvom prilazu i rezultatima koje ostvarujemo, nametnuli smo se kao jedan od glavnih proizvođača u regionu“, kaže Andrić.

Polieks je otvoren početkom osamdesetih godina prethodnog vijeka u sklopu vojne fabrike u Vitezu, a za potrebe tadašnje JNA proizvodio je plastične eksplozive, detonatore i bombe.

Nakon raspada SFRJ kompanija je nastavila da radi, ali se na vrijeme preorijentisala na civilne programe, proizvodeći privredne eksplozive i električne detonatore. Sada ponovo proizvodi i vojni eksploziv.

Do prije pet-šest godina poslovala je s teškoćama, kada je upravljanje preuzeo privatni preduzetnik **Slavko Vujisić**. On je s tadašnjih trideset odsto akcija u međuvremenu postao

Na neorganskoj tehnologiji trenutno u svijetu leži proizvodnja deset do petnaest hiljada proizvoda. Kompletna hlorna hemija zasnovana je na tome. S tog aspekta, uništavanje jedine crnogorske solane, u srcu Mediterana, nezamislivo je štetan čin“, kaže dr **Živko Andrić** iz *Polieksa*

vlasnik većinskog paketa.

Vujisić je već na startu privatizacije *Polieksa* najavio da će njegov prvi potez nakon toga biti otvaranje nove fabrike namjenske hemije, što je već uveliko realizovano.

Iz *Polieksa* objašnjavaju da je hemija osnov svih proizvodnji raketnih goriva.

Do prije pet-šest godina poslovala je s teškoćama, kada je upravljanje preuzeo privatni preduzetnik **Slavko Vujisić**. On je već na startu privatizacije *Polieksa* najavio da će njegov prvi potez nakon toga biti otvaranje nove fabrike namjenske hemije, što je već uveliko realizovano

„Pored Njemaca, mi sada jedini u Evropi radimo određene hemikalije. One su potpuno bezbjedne, nema toksike, nema otpadnih voda, nema ničeg što bi moglo da nas ugrozi, ali su veoma respektibilne s aspekta potreba“, ističu u *Polieksu*.

Prednost njihove kompanije, kako dodaju, u tome je što je blizu proizvođačkim kapacitetima Srbije, Bosne, Makedonije.

„Mi smo njima riješili nešto što im je bio ozbiljan problem: da mogu, kada im treba, kupiti svu potrebnu količinu. Zbog transportnih troškova mi smo im postali apsolutno konkurentni na svjetskom tržištu. Tu su neslućene mogućnosti i mi ćemo ih jednu po jednu razvijati“, najavljuju.

Prema riječima rukovodilaca Razvojno istraživačkog centra, jedan od programa na kojem se upravo sada radi je hemija litijuma.

„Litijum je budućnost neorganske hemije. On predstavlja jednu od komponenti baterija i ima vrlo široku upotrebu. Ja sam uvjeren da će hemija obilježiti budućnost u naredna dva vijeka“, kaže dr Andrić.

On zbog toga žali što je uništena ulcinjska solana koja je proizvodila kuhinjsku so, kao osnovicu i temelj neorganske tehnologije.

„Na neorganskoj tehnologiji trenutno u svijetu leži proizvodnja deset do petnaest hiljada proizvoda. Tako je kompletne hlorna hemija zasnovana na tome. S tog aspekta uništavanje jedine crnogorske solane, u srcu Mediterana, nezamislivo je štetan čin“, kaže ovaj naučnik.

Posmatrano i iz te perspektive, razvijanje hemijske proizvodnje u *Polieksu* dobija na posebnom značaju.

Posebnu dimenziju predstavlja i to da je *Polieks* rijedak primjer kompanije ne samo u Beranama već i u Crnoj Gori, koju nije „pojela“ tranzicija. Sedamdeset radnika u takvoj djelatnosti globalno gledano možda ne izgleda mnogo. Za siromašno Berane uhljebljenje tolikog broja porodica više je nego značajno.

Tufik SOFTIĆ

MONITOR: *Je li išta ostalo u Srbiji, a da nije pod kontrolu stavila Vučićeve vlast – privredu, zdravstvo, školstvo, pravosuđe, medije...*

BOŽOVIĆ: Uporišna tačka ove vlasti je ekonomija. Vidljiva je izvjesna konsolidacija finansijskog sistema. Zdravstvo tavori u pokušaju da se zaustavi odliv kadrova. Školstvo je, na svim nivoima, u dezorijentaciji. U pravosuđu je trend sužavanja sloboda i autonomije. Mediji su dospjeli na najniže grane. Nikad nijesu bili gori ni u gorjoj situaciji. Mrak! Vlast je bezmalo zagospodarila svim medijima, svim tabloidima jer se pomoću njih i osvaja vlast i bezbjedno vlada.

MONITOR: *Zašto premijerka Ana Brnabić nije otišla iz Vlade?*

BOŽOVIĆ: Ona je voljom onoga koji o svemu odlučuje i dovedena da ostane. Zato će i ostati uprkos naprednjačkom sistemu vrijednosti. Ona je, koliko juče, pokazala da joj u Vladi sjede homofobi. To je već nešto.

MONITOR: *Vučić je oko sebe okupio one koji su nekad bili pod okriljem Miloševića i Šešelja. Je li na djelu rehabilitovanje Miloševićeve politike?*

BOŽOVIĆ: To jeste i nije rehabilitacija te politike. U svakom slučaju to jeste napredovanje u nazadovanju. Na scenu Srbije vratila se crveno-crna koalicija. Oni koji su poslije dvijehiljadite morali biti lustrirani, sada su na vlasti. Što je najgore, lustraciju nijesu prihvatile ni vladajuće političke elite, koje su poslije oktobarskog prevrata bile preokupirane stranačkim głoženjima i pragmatiskim interesima. Tako je onemogućena distinkcija između političkih opcija, stare i nove. Nije došlo do diskontinuiteta. Lustracija nije jedina propuštena prilika, ali jeste jedna od najznačajnijih. To je jedan od razloga što su gospodari političkog života u Srbiji postali Šešeljevi učenici, presvučeni

Nezapamćen je ovakav odnos vlasti prema opoziciji

Gospodari političkog života u Srbiji su Šešeljevi učenici, presvučeni radikali, ali uvijek sa žestokim političkim strastima. Njima su se pridružili socijalisti, prebjezi ili preletači. Kako ni jedna koherentna ideologija ne postoji, eto podsticaja za omasovljenje konvertita. Ta pojava je dobila oblik epidemije koju je nemoguće spriječiti i liječiti

radikali, uvijek sa žestokim političkim strastima. Njima su se pridružili socijalisti, prebjeci ili preletači. Kako ni jedna koherentna ideologija ne postoji, eto podsticaja za omasovljenje konvertita. Ta pojava se širi velikom brzinom naročito od dolaska naprednjaka. Zaraza je dobila oblik epidemije koju je nemoguće spriječiti i liječiti.

MONITOR: *Mnogi tvrde da se u Srbiji opozicija tretira kao državni neprijatelj a kritička misao doživljava kao neprijateljski čin?*

BOŽOVIĆ: Nezapamćen je ovakav odnos vlasti prema opoziciji. Ide se do beskrupoloznosti u njenom obezvređivanju i ponižavanju. Demokrati su zgaženi. Opozicija je stalni predmet osporavanja. Njih više i nema u javnom polju osim kad se vrši njihovo osporavanje kao najprizemnija osveta. Osveta je atribut vladajuće politike. U njihovoj verziji jednoglasja nema mjesta ni za opoziciono ni za kritičko mišljenje. Tako se stiže do jednoglasja kao okova za svako mišljenje. Sve stoji u očekivanju vođine zapovijesti, a onda kao po komandi bespogovorno ga slijede. Istomišljenici su kao vojnici. Najvažnije im je da prihvate ono što on hoće! On je njihov super-ego. A kad je jedan u državi sve, zna se šta su ostali. Vučićeva hiperaktivnost zamijenila je funkcionisanje svih institucija. U sredstvima masovnog opštenja, a posebno u žutoj štampi, prenaplašeno je prisustvo prizemne zabavljačke estrade, rijaliti formata i aktuelne političke elite, nosilaca najviših javnih ovlašćenja sa njihovom besprimjernom dominacijom. To znači da se i održava „represativna” a ne kritička javnost. To odavno nije viđeno u toj mjeri. U udvoričkim medijima ponovo je došlo do viška pragmatsko-političkog i propagandnog posredovanja na štetu životne neposrednosti i istine o stvarnosti. Podanički mediji favorizuju zabavljačku i politički poželjnu sliku stvarnosti, a javno mnjenje se oblikuje kao utilitarna proizvoljnost koja omogućava da

se „čini što se hoće”. Uprkos takvoj atmosferi, svijet od znanja i talenta, posebno umjetnici, kad im se pruži prilika, ne ostaju dužni represivnoj i autokratskoj vlasti.

MONITOR: *Poslanicama i umjetnicima sa Kosova uskraćuje se učešće na događajima u Beogradu zbog prijetnji radikala. Hoće li se nastaviti rijaliti osuđenog ratnog zločinca Vojislava Šešelja?*

BOŽOVIĆ: Nastaviće, onoliko koliko mu odgovara. Može mu se. Šešelj je odavno omiljeni „opozicionar” i skandal majstor, spreman na sve što mu se čefne, što mu odgovara. Ipak, poslije zaustavljenih karatista, rukometaša, parlamentaraca, ne vjerujem da će onemogućiti ovdašnju publiku da upozna kosovsku kulturnu scenu na festivalu „Mirdita, dobar dan”. To bi već bilo mnogo i od ove vlasti.

MONITOR: *Šta očekujete od tzv. unutrašnjeg dijaloga o Kosovu?*

BOŽOVIĆ: Ništa. Simulirani dijalog u režiji vlasti nema nikakvog smisla. To je dio političke prevarologije. Inače, javne debate kao javni i slobodni čin nijesu samo utihnule nego su bukvalno nestale. Ono malo kritički usmjerene javnosti brutalno je učutkano.

Da nije društvenih mreža ne bi se ni znalo šta se kao devijacija političkog života i dešava. Kao dio depolitizacije intelektualnog života, izvan društvene kritike i suštinskih promjena, dolazi do preobilja arivističke političke volje i političkog siledžijstva. A kad se razdvoji javno mnjenje od kritičkog mišljenja, stvara se mogućnost za bahatost vlasti i za izostajanje političke racionalnosti.

MONITOR: *Ima li razloga za loše odnose između Srbije i Hrvatske, koji su se ponovo zakomplikovali?*

BOŽOVIĆ: Racionalnih razloga nema, ali ima onih sa iracionalnom inspiracijom i mržnjom. Bilo koji vid društvene i istorijske zatvorenosti kao samodovoljnosti proizvodi animozitet prema „drugosti”, prema drugima. Žalostan učinak tog nastojanja vidi se u homogenizaciji mržnje. Štaviše, ona postaje znak prepoznavanja, vrsta pseudoidentiteta i podsticaj psihodinamike destruktivne politike. Kolektivna mržnja pomaže vlastodržcima da neutrališu svoje frustracije i političke neuspjehe. Tako se s lakoćom stiže do zajedničkog omraženog. Spornost kolektivne mržnje vidljiva je

Zbrka zbog fingirane opozicije

MONITOR: *U Beogradu odavno nema masovnih protesta. Jesu li se to građani Srbije pomirili sa vladavinom Aleksandra Vučića?*

BOŽOVIĆ: Nema masovnih protesta kao što su bili 96/97. ali su prisutne građanske inicijative kao lokalne mikrorealizacije otpora. On su naročito vidljive u Beogradu, Nišu, Kraljevu, Požegi i Zrenjaninu. Inicijative *Ne da(vi)mo Beograd*, *Udruženi pokret slobodnih stanara* iz Niša i *Lokalni front* iz Kraljeva odlučile su da obnove *Građanski front*. To je nova politička snaga u Srbiji. Ogroman je otpor unutar pravosuđa zbog predloženih ustavnih promjena koje degradiraju ovu granu vlasti koja je već degradirana. Pokazalo se da politički relevantni otpori dolaze sa zajedničkim akcijama jake opozicije. Opozicija je, nažalost, atomizovana, podijeljena i zavađena, dijelom zbog nečuvane satanizacije, a dijelom i zbog slabosti i surevnjivosti inače destkovane opozicije. Naročitu zbrku pravi fingirana opozicija, koja uskače u pomoć vlasti i kad joj to i nije neophodno. Jedni hoće da budu pošto-poto vlast, drugi da budu opozicija, a gotovo polovina biračkog tijela u ovom trenutku neće da bude ni vlast ni opozicija. Teško je povjerovati da je polovina građana apolitična. Neshvatljiva je apsolutna pasivnost Univerziteta koji snom mrtvim spava. Ne djeluje ni da će se probuditi.

Estratizacija politike

MONITOR: *Kako se desilo da i kultura i umjetnost postanu taoci politike?*

BOŽOVIĆ: Ostaje nam da se s nostalgijom sjećamo Beogradskog kruga, na čelu sa Radomirom Konstinovićem, koji je usred rata bio antiratna opcija u kojoj se uspostavljala žestoka kritika i rata i autokratskog sistema. Beogradski intelektualci bili su zaokupljeni idejama o slobodi i demokratiji. Poslije dvijehiljadite, zbog trulih kompromisa, dolazi do izgubljenih nada iskreno opredijeljenih intelektualaca za ostvarivanje demokratskog društva. Najposlije, shvatili su da su poništene i ponižene petooktobarske promjene. I to od onih zbog kojih su se promjene i dogodile.

Oni koji se sada nijesu priklonili novoj vlasti životare sa osjećanjem apatije, gubitništva, ogorčenosti, rezignacije, gađenja i depresije. Veoma je sužen medijski prostor za izjašnjavanje o svemu društveno relevantnom. Javna debata i kritička javnost doživjeli su debakl. U društvu u kome praznina odzvanja ličnom i neograničenom vlašću, bezakonjem i demagogijom, teško je povjerovati da intelektualci od integriteta mogu uticati na političke procese, utoliko prije što relevantne institucije ili ne postoje ili nijesu autonomne. Politika je doživjela estradizaciju, pa je postala najbliža estradi - kič zabave i razonode. Ove dvije estrade bliske su po simulaciji i praktikovanju primitivizma i najnižeg ukusa. Uolikom su srodstvu da postoji opasnost od incesta. Što je najgore, gotovo su nevidljivi oni koji pale svjetlo u pomrčini ovdašnje stvarnosti.

naročito u averziji prema kolektivnoj „drugosti”. Tako bi trebalo razumjeti sve nacionalizme, sve etničke i vjerske mržnje i sve kolektivne ostrašćenosti. Sve su to patološka ponašanja bolesnog društava.

MONITOR: *Ivica Dačić poručuje da će Hrvatska dobiti rat ako ga želi?*

BOŽOVIĆ: To vidim kao blefiranje. Ono kao sjenka prati javnu sferu i najprisutnije je kao prizemni politički marketing. Služi za unutrašnju upotrebu kao populistički čin bez pokrića. Uspijeva samo tamo gdje nema kritičke javnosti, gdje vladaju ekstremna ponašanja i politička patologija. Tada je i moguće uznemiravanje javnosti i sluđivanje građana. Tako je jednom prilikom smišljen kobajagi i državni udar posredstvom tabloida i televizije sa nacionalnom frekvencijom! Možda se na to ne bi morali ni osvrtni da nije u toku tabloidizacija ne samo medija i političke javnosti nego i društva u cjelini. Prazne riječi su isto što i prazna puška!

MONITOR: *Da li je evroletargija zavladała i u vrhovima vlasti i među građanima?*

BOŽOVIĆ: Radi se i o letargiji i konfuziji. To je i razumljivo kad se zna da je prema evropskom svijetu bilo i nekritičkog idolopoklonstva. Bilo je prizemne imitacije svega što dolazi sa zapadne strane. Uzaludnih snova o evropskom raju. Varljivih nada. Neuzvrćene ljubavi. Bilo je i prljave trgovine sa svjetskim velesilama. Ali više od svega bilo je temeljnog nerazumijevanja onoga što čini suštinu evropskih vrijednosti, a odnosi se na ljudska prava i osvajanje sloboda. Tu je i strah od Evrope koji nije ništa drugo nego strah od novog i strah od promjena. Zato cjelokupna tranzicija protiče u suštinskim otporima evropskim standardima. Da bi se riješile nesuglasice sa Evropom valjalo bi prvo riješiti nesuglasice sa sobom. A najveća je nevolja kad si sebi najveća prepreka.

Veseljko KOPRIVICA

REVOLVERI U NAORUŽANJU CRNOGORSKE VOJSKE

Piše: **Boban BATRIĆEVIĆ**

I ako je bajonet i te kako bio popularan početkom XX vijeka u vježbama za blisku borbu, crnogorski vojnici nijesu voljeli da se puno oslanjaju na njega jer im je smetao pri ciljanju. Zbog toga je u vojnim krugovima crnogorske vojske odlučeno da je za blisku borbu najbolje koristiti revolver. Time se računalo da jedan dobar strijelac može da savlada pet do sedam neprijatelja u borbi prsa u prsa. Mnogi izvještaji, naročito oni iz Drugoga balkanskoga rata kazuju nam da su Crnogorci upravo zbog toga bili izuzetno opasni u jurišima kad se približe neprijatelju, što su dobro ošetili bugarski vojnici.

Među crnogorskom pješadijom, kretale su se dvije vrste revolvera: „Gasser M. 1870” i „Smith & Wesson M. 1871”. Gaser revolveri bili su popularni i slovili su za najbolje na svijetu. Njih je Crna Gora prvi put nabavila još sedamdesetih godina XIX vijeka, kada knjaz Nikola u Austrougarskoj kupio 4.000 revolvera, proizvedenih u firmi Gasser, kraj Beča. Ovo oružje bilo je i ubojito i sigurno, a vađenje i punjenje čaurica bilo je mnogo brže i jednostavnije, nego kod drugih proizvođača. Zbog toga je postao omiljeno oružje kod Crnogoraca, pa je ubrzo dobio naziv „crnogorski revolver”, i do 1910. kupljeno je još 20.000 komada. Crnogorci su u vojno – oružanoj radionici na Rijeci Crnojevića vršili prepravke ovih revolvera i prilagođavali ih svojim potrebama. Zvanična verzija revolvera unifikovanog u Crnoj Gori imala je cijev dugu 240 mm i doboš kapaciteta od 6 metaka. Za punjenje je korištena Werndl karabinska municija smanjenog punjenja, kalibra 11,2 mm, koja se kupovala u firmi Roth u Beču ili prepravljala na Cetinju. Na “crnogorskom”

revolveru nalazila se utisnuta kruna i monogram „H – I” (skraćenica od „Nikola I”) na dnu cijevi.

Ovaj broj Gaser revolvera nije bio dovoljan crnogorskoj vojsci. Knjaz Nikola nekoliko puta se obraćao Rusiji za pomoć, u vidu slanja 25.000 ruskih revolvera neophodnih Crnoj Gori. Nakon nekoliko godina odlaganja i zatezanja Rusija je izašla u susret i Crnogorcima na poklon septembra 1904. poslala: 25.000 revolvera „Smith & Wesson”, 1.250.000 bojnih metaka i 2.000.000 pušanih zrna za moskovke. Već 1905. počelo se sa besplatnim izdavanjem „ruskih revolvera”, kako su se u Crnoj Gori tada nazivali. Prvo su ih dobili oni vojnici aktivne vojske, koji nijesu imali Gaser. „Ruski revolveri” su se Crnogorcima manje dopadali od Gaserovih, jer nijesu bili naviknuti na rukovanje njima pa je bilo dosta nesrećnih slučajeva samoranjavanja ili ubistva. Zato je najviše fišeka kupovano za crnogorski revolver. U toku 1911. godine Ministarstvo vojno kupovalo je čaurice kod firme „Sellier & Bellot” koja se nalazila u Pragu. Samo je u januaru mjesecu za crnogorski revolver nabavljeno 50.000 čaurica, koje su koštale 1.500 perpera. U Crnu Goru, preko poznanstava Ilije Hajdukovića, stizale su razne ponude za kupovinu municije. Kompanija „Anninger & Co” iz Trsta nudila je crnogorskoj vojsci fiške od „smitvesona” po cijeni od 14,5 kruna za 100 komada.

P oklonom iz Rusije, crnogorska vojska uspjela je da opskrbi svakog svog obveznika revolverom. Tako su crnogorski vojnici bili vjerovatno jedini u svijetu, koji su istovremeno bili naoružani i puškom i revolverom.

U vojnim krugovima crnogorske vojske odlučeno da je za blisku borbu najbolje koristiti revolver. Mnogi izvještaji, naročito oni iz Drugoga balkanskoga rata kazuju nam da su Crnogorci upravo zbog toga bili izuzetno opasni u jurišima kad se približe neprijatelju, što su dobro ošetili bugarski vojnici

NADA VUKČEVIĆ, GLUMICA

Nakon internacionalnog uspjeha komada *Dokle pogled seže*, jedan od najznačajnijih evropskih reditelja Arpad Šiling ponovo je režirao u Kraljevskom pozorištu Zetski dom. Tekst za predstavu *Kučka*, koji je baziran na glumačkim improvizacijama, Arpad Šiling je zajedno uobličio sa Evom Zabežinski. Riječ je produkciji Kraljevskog pozorišta Zetski dom koju je podržala EU Creative Europe, a u okviru projekta EU Collective plays!. U predstavi *Kučka* igraju Nada Vukčević, Srđan Grahovac, Zoran Vujović, Stevan Radusinović i Vule Marković.

MONITOR: *Predstava - „Kučka” najavljena kao drugačija od većine viđenih ovdje, prevashodno zbog načina na koji je nastao tekst i procesa rada sa glumcima. Kakav je bio rad na predstavi?*

VUKČEVIĆ: Način na koji je nastao tekst je sličan načinu na koji je nastao tekst *Pogleda*. Rad se razlikovao samo u tome što smo ranije upoznali Arpadov sistem rada. Kada znaš u što ulaziš, onda znaš sa čime imas posla. Možda smo sada bili opušteniji, ali to ne znači i da je rad lakše pao. Obrnuto je. Pao je teže, ali znaš gdje si i s kim si, pa ti je lako da se prepustiš koliko god da ti pojedine probe teško padaju. Istražuješ, a nema se vremena za istraživanje, to jeste nema se vremena za gubljenje. Kao da se trkaš sa duhom, a opet znaš da se stiže sve na vrijeme. Prosto znas kako ide posao sa ovim rediteljem i sa ostatkom ekipe. Glumci koji su sada prvi put radili sa njim su se jako brzo uklopili. Dakle, desila se ista stvar... upoznali smo se sa temama, zadale su se okolnosti, ispričale priče i krenulo se u improvizacije. Tekst je počeo da se niže, pa se obrađivao i namaštavao i na kraju dobio ovaj oblik koji ima sada.

MONITOR: *Jedina ste glumica u predstavi, a tumačite nekoliko likova – ženu koja čeka voz, suprugu muških likova, a i njihove majke.*

Kako ste gradili sve te likove?

VUKČEVIĆ: Svi ti ženski likovi su isprovocirani problemom koji nose muški likovi... njihov problem, njihov mrak, nezadovoljstvo, glad za bilo čim, agresija... Njihova potreba za dominacijom je kod mene otvarala prostor za novu scenu, šansu da se otvori novi problem koji će muškarcu možda pomoći da prebrodi muku i da se osvijesti i napokon nađe izlaz. Da uradi nešto sasvim novo, a to je

da se odupre lošem uticaju koji se nagomilao. Jasno je da smo rođeni sa nekim žigom, tu je ta fascinantna genetika koju ne možemo zaobići čak i kada to želimo, no tu je i ono što se tek ne može izbjeći, a to je sve ono što smo stekli tokom života. Ono što nosimo sa nama, a nismo ni svjesni da je to samo jedno ogromno breme koje nas vuče i ne da nam da idemo naprijed. A nasuprot njima imamo isti ženski lik, uvijek ja,

Od pozorišta očekujem istinu, hrabrost i drskost

Nije problem ako neko želi da se zabavi odlaskom u pozorište, ne vrijeda ni činjenica da pojedini žele samo to. Nije ni čudo. S toliko jada se ljudi tuku svakodnevno. Ali isto tako sam sreća ljude koji su poželjeli da vide nešto dublje, istinitije, mesnatije, pa neka je i bolnije. Žele mnogi da ih nešto dodirne i pomjeri. Valjda ožive

samo što sam nekada majka, nekada žena, djevojka. Iz ponašanja jednog muškarca možemo da procijenimo da li je jedina, uz kakvu je majku rastao, koje frustracije vuče, koliko je bila prisutna očeva figura i na kakav način. E tada je postalo zanimljivo, jer istražuješ nepoznato. Kako je koji muškarac stupao na scenu i predstavljao sebe, tako se kod mene otvarao čitavi njihov svijet koji je postajao moj. I konci su u mojim rukama.

MONITOR: *I u prethodnoj predstavi, a i u ovoj, Šiling se bavi gorućim temama društva u kojem živimo. Koliko je važno da se prave ovakve, angažovane predstave, koje su „ogoljene”, koje ne zabavljaju, koje su najbliže samom životu i njegovoj suštini?*

VUKČEVIĆ: Voljela bih kada bi publika prepoznala to što treba da prepozna u ovoj predstavi. Možda nije neophodno baš da gledalac vidi sebe, ali da ipak vidi nas. Našu sredinu. Naš mentalitet. A sigurna sam da smo toliko specifični da je nemoguće omanuti. Smatram da smo vrlo inspirativni kao narod. Drugačiji, sa posebnom problematikom koja je genetski dio nas. I kao da se teško možemo osloboditi tog koda, kao

da smo u vrzinom kolu...vrtimo se i teško se ko izdigne i sagleda sebe i okolinu sa pravog gledišta. Zato želim da vjerujem da možemo da dopremo. Nije problem ako neko želi da se zabavi odlaskom u pozorište, ne vrijeda ni činjenica da pojedini žele to i samo to. Nije ni čudo. S toliko jada se ljudi tuku svakodnevno. Ali isto tako sam sreća ljude koji su poželjeli da vide nešto dublje, istinitije, mesnatije, pa neka je i bolnije. Žele mnogi da ih nešto

Publika je gledala nešto sasvim novo, a opet blisko jer smo živi ljudi na sceni, ogoljeni i sami. *Kućka* se razlikuje ali nosi pečat koji je prepoznatljiv, viđen u *Dokle pogled seže*. Postoji spona. Vidim je i ne smeta mi. Čak me raduje. *Kućka* je drugi dio priče, za mene

dodirne i pomjeri. Valjda ožive. Isto kao što mene moj posao liječi i oživljava svaki put. Predstava *Dokle pogled seže* mi je u toku prvih igranja zvučala, osjećala sam tu predstavu kao neki eksperiment. Publika je gledala nešto sasvim novo, a opet blisko jer smo živi ljudi na sceni, ogoljeni i sami. *Kućka* se razlikuje ali nosi pečat koji je prepoznatljiv, viđen u *Dokle pogled seže*. Postoji spona. Vidim je i ne smeta mi. Čak me raduje. *Kućka* je drugi dio priče, za mene.

MONITOR: *Igrate u obje Šilingove predstave. Kažite nam o radu sa njim i koliko je taj proces rada uticao na Vas?*

VUKČEVIĆ: Svaki proces ostavi neki trag, ali ono što je specifično za rad sa Arpadom je brzina, tačnost i suština. Kroz naš posao nailazimo na razne reakcije kod reditelja. Reakcije, stavove, njihove navike, znanje, način na koji komuniciraju, poštovanje ili nepoštovanje glumca. Ne treba puno proba da prođe, već na samom početku vidiš je li ili nije lav. Znamu i da iznenade, da se trgnu u posljednjem trenu, nađu to što žele od predstave i tako to sprovedu, pa nam olakšaju muku ili je skroz odagnaju pred sami kraj procesa. Bilo je tu svega i biće još. E sa Arpadom je vrlo jednostavno, on je budan i prisutan i ima mnogo dobru ekipu sa kojom sarađuje. Ljude koje bira odavde jako cijeni. Voli da čuje i prihvata prijedloge kada zaluta. Zna da prepozna, zna da čuje i da presudi uz konsultacije. Nije konzervirani reditelj, nije zatvoren, ili tvrd. Zna da bude frustrirajuće kada znaš da ti premijera dahće za vratom. Učis tekst koji si dobio prije sedam dana, postavljaju se mizansceni,

mijenjaju se neke replike u hodu, mijenjaju je likovi u hodu, možda se čak promijeni i suština. Dolazimo do biti priče pred sami kraj jer ne može drugačije, jer se predstave sa ovim rediteljem ne rade kao što smo navikli da radimo, mjesec i po dana, a nekada i dva mjeseca... Nego se radi dvadeset i nešto dana. Teško je i iscrpljujuće, ali je odličan osjećaj jer je drugačije, efikasnije. Mnogo brže se ulazi u problem, mnogo se dublje čačka, iako je tema možda za nekoga banalna.

MONITOR: *S predstavom „Dokle pogled seže” obišli ste mnoge zemlje, učestvovali na značajnim festivalima. Ima li najava za gostovanje predstave „Kučka” i mislite li da će ponoviti uspjeh prethodne Šilingove predstave?*

VUKČEVIĆ: E to je ono od čega se ne može pobjeći. Komparacija te dvije predstave. Potpuno je logično da se to dešava. I treba tako da bude. Neodvojive su i zato vjerujem da će imati svoj život. Znam da su planirana gostovanja u Ljubljani, Italiji. *S Pogledom* najvjerovatnije idemo u Pariz. *Kučka* je materijal koji može da živi i zaslužuje da živi. Uživam i u ovoj predstavi. Uživam u igri. Moje biće osjeća da ovo može da traje. Ali to nije u mojim rukama. U mojim, našim glumačkim rukama je kvalitet ove predstave ali ne i kvantitet. Radujem se budućnosti

Nema najvažnijih uloga. Kada stanem pred publiku, sve je jednako važno. I Šarlota i Mirjana, Stivi, Julka, Arijel, Orseta, Nada... bilo koga da predstavljam te večeri je podjednako važno

ove predstave, naslućujem dobar rezultat.

MONITOR: *Članica ste Crnogorskog narodnog pozorišta. Igrate u većini predstava naslovne uloge. Koje su Vam uloge u matičnom teatru najvažnije i šta je to što očekujete od pozorišta i teatra?*

VUKČEVIĆ: Nema najvažnijih uloga. Kada stanem pred publiku, sve je jednako važno. I Šarlota i Mirjana, Stivi, Julka, Arijel, Orseta, Nada... bilo koga da predstavljam te večeri je podjednako važno. Jer si tu gdje jesi, jer radiš ono što obožavas da radiš. Jer te ovaj posao čini jako srećnom. Nema boljeg razloga. Od pozorišta očekujem istinu, hrabrost, drskost. Inteligentne i angažovane tekstove. Razbijanje na djelove i

nanovo sastavljanje. Rekoh da mi ne smeta to što publika nekad želi zabavu, često žele laku zabavu, i opet kažem razumijem. Ali to nas samo uspavljuje, zatupljuje, zaglupljuje. Želite da vam veće padne lakše? I ja to želim. Tada prošetam svoga psa, pojedem sladoled, otrujem se hamburgerom, smokijem. Ali da li zaista naša publika želi da se samo naceri i ode u kafanu nakon predstave? Mislim da ne. Zato želim da se monstrum probudi i izazove tu katarzu već toliko verbalno izvakano ali ne proživljenu. Što i ako saznamo nešto o sebi što će da nas boli mjesecima? Poslije odgledane predstave *Leptir* u meni se otvorio neki mali svijet. Te noći sam znala što treba da učinim, vjerujte mi. I sve se promijenilo, naravno ne sve ali ono što je trebalo da se promijeni, promijenilo se. E to želim našoj publici. E to je sloboda. Ali prije svega bijeli monstrum koji leži i čeka tamo negdje, u nekom uglu pozorišta, jer smo ga potisnuli mora da se angažuje i da mu se da glavna uloga. Neka kritikuje, neka ga se boje, neka zaboli, neka nas edukuje i hrabri. Sigurna sam da će i da nas pomazi. I meni je to sve potrebno. Jako. Bilo bi teško na početku, ali kasnije, jedva čekam. A vi?

Miroslav MINIĆ
Foto: Duško MILJANIĆ

BLAJBURG

Prisustvo predsjednika Sabora Republike Hrvatske, kao i člana Predsjedništva BiH Dragana Čovića i čelnice jednog od bh. parlamentarnih domova Borjane Krišto ovogodišnjoj blajburškoj komemoraciji govori o novim dokazima kako neoustaštvo aktivno živi i djeluje u najvišim vrhovima Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kako otvorena upozorenja Austrije da neće tolerirati na jednom grobištu povampirenja koljačke prošlosti, ovim političkim čimbenicima desnice jednostavno ne znače ništa...

Blajburg je opet bio u znaku pijeteta ne prema mrtvima, nego u znaku odavanja počasti zločinima zloglasne Nezavisne Države Hrvatske. Politički šljam iz dvije države sakupio se da oda počast zločincima Pavelićeve vojske i pridruženih joj formacija. Izjave Dragana Čovića bile su maksimalno izazivačke u odnosu prema svima koji ne misle kao on i njemu slični.

Prisustvo čelnika HDZ BiH i HNS-a na blajburškom povampirenju aveti ustaštva pokazuje zapravo golemi strah od neuspjeha na predstojećim izborima u BiH, pa im treba sakupiti sav nacionalističko - klerikalistički jad u glasačku mašinu da bi se spasilo što se spasiti da. Kod Hrvata u BiH sve više jača uvjerenje o potpuno krivom putu HDZ-a i HNS-a, o stranputicama koje hrvatskom narodu u BiH ne garantiraju izglednu budućnost sa ovakvim retrogradno mislećim vođstvom. Ni vrhovi katoličke crkve nisu više potpuno jedinstveni u potpori HDZ-u i njegovom parapolitičkom na djelu HNS-u.

Čović i vjerna mu Krišto po Blajburgu nastoje osigurati potporu hrvatskog nacionalističkog taloga umjesto da su tu potporu zavrijedili radeći za dobrobit građana u prethodne četiri godine mandata na visokim državnim pozicijama koje su obnašali.

I činjenica da se na Blajburgu našao i ultradesničar Zlatko Hasanbegović, povijesni pravdač postojanja i zločinista NDH, sasvim dovoljno govori u kakvom društvu su bili Čović i Krišto. Sve to kao i stvaranje nacionalistički snažne, poglavito retoričke atmosfere, pred izbore u Bosni i Hercegovini i održavanje konstantne potpore ustaštvu u Hrvatskoj, čiji je Sabor pokrovitelj blajburške komemoracije - artikulira ozračje neoustaštva što na drugoj (u BiH i trećoj strani!) producira sukobe, latentne u ovom trenu, ali vrlo moguće...

Niti HDZ u Hrvatskoj a još manje sestrinska im stranka u BiH ne daju razloge za bilo kakvo optimistično gledanje u budućnost. Retrogradnost njihovih politika nema nikakvu namjeru čuvanja hrvatskog naroda i njegovih interesa u Hrvatskoj i BiH, već stvara evidentno *zatezanje konopca* prema drugim i drugačijim. To je jačanje matrice nacionalizma, koji u sprezi sa klerikalizmom i BiH i Hrvatsku vodi među zemlje izrazito fašističkog usmjerenja. Čović i Krišto imaju pravo kao građani otići u Blajburg, ali kao visoki funkcioneri države BiH to ni u kom slučaju nisu smjeli učiniti.

Druga je stvar sa Gordanom Jandrokovićem, predsjednikom Hrvatskog sabora jer je, nažalost, hrvatski parlament pokrovitelj ovog blajburškog uskrsavanja fašizma.

Bilo kako bilo, ovogodišnja komemoracija u Blajburgu pokazala je pravo lice i neskrivene namjere nacionalista i desničara i iz Hrvatske i iz BiH.

Čović se nije pojavio na otkrivanju obnovljenog Partizanskog groblja u Mostaru, koje je udaljeno stotinjak metara od njegove vile, ali je zato otišao pokloniti se ustašama.

Svaki komentar je suvišan.

Piše:
Gradimir
GOJER

Dragan Čović, član predsjedništva BiH i lider HDZ BiH se nije pojavio na otkrivanju obnovljenog Partizanskog groblja u Mostaru, koje je udaljeno stotinjak metara od njegove vile, ali je zato otišao u Blajburg pokloniti se ustašama

U iščekivanju narednog broja onlajn časopisa *Camera Lucida*, posvećenog filmu, o sedmoj umjetnosti u svijetu i Crnoj Gori za *Monitor* govori osnivačica i urednica ovog magazina, doc. dr Maja Bogojević.

Sa teoretičarkom filma i filmskom kritičarkom, inače predsjednicom crnogorskog ogranka svjetskog Udruženja filmskih kritičara FIPRESCI, razgovor smo počeli komentarisanjem crnogorske filmske scene.

MONITOR: *Da li crnogorska filmska scena daje dovoljno povoda da se o njoj razgovara?*

BOGOJEVIĆ: Svaka filmska scena može i treba da da povoda da se o njoj razgovara. Tako je i crnogorska filmska scena postala dovoljno dinamična da bi dala povoda za razgovor, ali se o njoj malo razgovara - pod razgovorom podrazumijevam analizu, ne samo ekscesno kukanje

U Crnoj Gori film u drugom planu

Crnogorskoj kinematografiji nedostaje logistika, sistem, struktura, bioskopi, filmska kultura, osposobljeni kadrovi, jasna institucionalna politika i profesionalna strategija s manje licemjerstva i amaterske stihije, a s više pronicljivosti i iskrenosti u prepoznavanju i vrednovanju autentičnosti talenta

Filmska umjetnost je, u odnosu na druge, najzapostavljena umjetnost u Crnoj Gori. Donosioci odluka još uvijek ne shvataju koliko se ulaganje u filmsku kulturu višestruko vraća, na svim nivoima

i ekscenese hvalospjeve.

MONITOR: *Koliko je filmska kritika važna za napredak ove umjetnosti?*

BOGOJEVIĆ: To je slično pitanje onom da li je bitna likovna, muzička, književna itd. kritika. Ako su te kritike značajne, onda mislim da je filmska još značajnija, jer živimo u vizuelnom dobu. Bitna je ne kao autoritarno nametanje mišljenja, već kao lucidnije tumačenje/čitanje jednog umjetničkog teksta, u ovom slučaju filmskog. Ako je autor mrtav (u Barthovom smislu), onda je manje bitan i filmski autor i kritičar, akcenat se seli na samo filmsko djelo. Teorijska kritika je, za razliku od pukih novinarskih prikaza, bitna za edukaciju publike, bitna je za kreativnu razmjenu mišljenja sa već obrazovanim filmofilima, bitna je kao mjesto dijaloga sa profesionalcima filmske umjetnosti i, zašto da ne, i industrije, iako je primarni zadatak filmske kritike da promoviše nisko-budžetne art filmove, ne i industriju (koja ulaže ogromne novce da promoviše samu sebe). Nekada je novinski prikaz mogao da doprinese promociji filmskog djela ili da ga ubije. Danas, sa raznim društvenim mrežama na kojima se brzinom munje prenosi mišljenje svega i svakoga, taj uticaj je smanjen. Ali ti kratki flesh prikazi nemaju veze sa istinskom kritikom, svakako.

MONITOR: *Mogu li i kritičari da pogriješe?*

BOGOJEVIĆ: Kao i svako drugo ljudsko biće, mogu i oni da pogriješe. Ali to se rijetko desi ozbiljnim kritičarima (što sam objasnila u prethodnom odgovoru).

Ako i pogriješe, oni to priznaju, jer su svjesni svoje greške, za razliku od masovne publike, koja nije svjesna ni svojih izbora na kulturnom meniju, jer njenu hranu diktiraju i serviraju marketinški i reklamni „eksperti“, a ne sopstveno mišljenje. Dakle, publika i kada pogriješi to nikada neće saznati ili tek kasno, kada je cilj profita, a ne umjetničkog djela, ostvaren.

MONITOR: *Kakve je kriterijume neophodno zadovoljiti da bi film bio kvalitetan?*

BOGOJEVIĆ: Kao i svako drugo umjetničko djelo, film mora biti, prije svega, umjetnost i to kritičar lako prepozna. Ako je namjera isključivo zarada, a ne iskrena želja za stvaranjem, onda se radi o prodajnoj robi koja će naći svoj trenutačni put do kupca, ali neće imati trajnu, univerzalnu vrijednost. To je sličnije trgovini nekretninama, nego umjetnosti.

MONITOR: *Šta nedostaje crnogorskoj kinematografiji da bi bila uspješnija?*

BOGOJEVIĆ: Ovo govorim godinama, ali ponoviću. Crnogorskoj kinematografiji nedostaje logistika, sistem, struktura, bioskopi, filmska kultura, osposobljeni kadrovi, jasna institucionalna politika i profesionalna strategija s manje

Ne volim liste jer su ograničavajuće. Pomenuću neke kojih se sjećam: kratki dokumentarni sirijski *Jedan dan u Alepu*, autora Ali Alibrahima, *Prekid/šuštanje*, kratki igrani libanske autorke Feyrouz Serhal, od dugih igranih, koreanski *Sama na plaži noću* Sang-soo Honga, argentinski *Nevidljiva* Pabla Giorgellija i kubanski *Candelaria*, Johna Hendrixa

licemjerstva i amaterske stihije, a s više pronicljivosti i iskrenosti u prepoznavanju i vrednovanju autentičnosti talenta. Filmska umjetnost je, u odnosu na druge, najzapostavljena umjetnost u Crnoj Gori. Donosioci odluka još uvijek ne shvataju koliko se ulaganje u filmsku kulturu višestruko vraća, na svim nivoima.

MONITOR: *Ima li u Crnoj Gori dovoljno prostora za amaterske filmove?*

BOGOJEVIĆ: U Crnoj Gori amaterizam trijumfuje u svim djelatnostima, pa zašto bi nedostajalo tog prostora za film? Kada je profesionalizam apstrakcija, možda filmski amaterizam postane jedina konkretnost, posebno ako se amaterizam redefiniše kao prirodni talenat koji čeka da se izrazi, bez podrške domaćih profesionalnih institucija.

MONITOR: *Kako komentarišete svjetsku filmsku scenu danas? Da li se filmovi snimaju zbog zarade ili zbog umjetničkog izraza?*

BOGOJEVIĆ: Imate i jedno i drugo. To je vječita neriješena misteriozna jednačina filma – umjetnost ili industrija. Postoje velike filmske industrije, poput Holivuda ili Bolivuda, koje funkcionišu po principu fabrika automobila. Veliki autori su uvijek do sada stvarali zbog umjetnosti. A tako će biti i ubuduće.

MONITOR: *Koje biste filmove iz prethodne godine istakli kao najbolje?*

BOGOJEVIĆ: Ne volim liste jer su ograničavajuće. Pomenuću neke kojih se sjećam (one koje sam zaboravila me vjerovatno nisu impresionirali): kratki dokumentarni sirijski *Jedan dan u Alepu*, autora Ali Alibrahima, *Prekid/šuštanje* (moj prevod), kratki igrani libanske autorke Feyrouz Serhal, od dugih igranih, koreanski *Sama na plaži noću* Sang-soo Honga, argentinski *Nevidljiva* Pabla Giorgellija i kubanski *Candelaria*, Johna Hendrixa. Čekam da vidim novi Godarov film, *Image box*.

Miljana DAŠIĆ

Duško Trifunović, čovjek koga smo ostavili

Piše: Dragan BURSAC

Bilo je tih situacija priča pričac kad se naš junak, usamljena izbjeglica budio u Baru, daleko dolje na moru u Crnoj Gori. Pa se ustalilo spavanje u vozu na relaciji Novi Sad-Bar, pa je čovjek počeo živjeti u vozu. Mnogo kasnije, gradski oci Novog Sada smilovaše se i dadoše beskućniku neku uđericu u Sremskim Karlovcima. Država ga nikad ni pogledala nije. A on kakav je bio od države je baš zazirao. Duško Trifunović

Nemam ja više ljudi. Mene nema više ko da traži. Mene više niko ne smije da nađe. Može da me traži koliko hoće.

Pričao mi jedan pričac.

Bajagina priča

U Srbiju, u Vojvodinu početkom rata došao jedan čovjek. U godinama, ali gord, ponosan, stasit. A opet izbjeglica koja nigdje nije prispjela. Nije tražio ništa. Nikada. Nije molio, nije kumio, nije se prenemagao. Usamljenik jedan, koji je podignutog čela šetao Dunavskom ulicom u Novom Sadu.

A kad padne noć, gdje da prenoći? Ni kućeta, ni maćeta, ni krova nad glavom. A grad i zemlja u koju je došao nikako da ga se sjete. Imali su valjda preča posla. Trebalo je ratovati naokolo i mobilisati mladost po Srbiji. Elem, noći su bile najgore. No, sjeti se naš junak da ima nekakvog rođaka

na željeznici i potraži ga. Rođak izbjeglici „obezbijedi” smještaj. Preko noći je samo trebalo ući u neki lokalni voz i odspavati u kupeu. Vozovi ionako nigdje ne idu, a i kad idu to je po vojvođanskom lokalnu.

Ali, bilo je tih situacija, priča pričac, kad se naš junak, usamljena izbjeglica, budio u Baru, daleko dole na moru u Crnoj Gori. Pa se ustalilo spavanje na relaciji Novi Sad-Bar, pa je čovjek počeo živjeti u vozu. Zanimljivo je to. Svugdje si, a nigdje. Stalno si negdje, a opet nema te. Mnogo kasnije, gradski oci Novog Sada smilovaše se i dadoše beskućniku neku uđericu u Sremskim Karlovcima. Država ga nikad ni pogledala nije. A on kakav je bio od države je baš zazirao.

I ostala bi ovo jedna od bezbroj priča ugraviranih u ljudski almanah nesreće devedesetih da je ne pamtim po dva detalja. Onaj pričac, koji

mi ispriča priču zove se Momčilo. Znae ga kao Bajagu. A, opet, ona usamljena, gorda i ponosna izbjeglica što vozarenjem vara sebe i sudbinu, zvala se Duško. Za sva vremena zove se ČOVJEK Duško Trifunović.

Šta bi dao da si na njegovom mjestu?

Kada sam došao u Novi Sad ja sam jedno vrijeme spavao u vozu. Nisam imao gdje drugo. Kao izbjeglica ja sam imao tu besplatnu kartu i onda naveče sjednem u voz, onaj što je iz Novog Sada kretao u devet i furam na more, do posljednje stanice. Do Bara. Nisam znao šta ću drugo raditi po noći, a ne mogu spavat u parku. A, nisam ni neki noćni čovjek pa da idem po kafanama i barovima, za šta treba i para i zato ti ja fino legnem u voz i probudim se na moru. Tamo kad stignem kupim komad hljeba i jednu riblju konzervu, da miriše na more,

umijem se, doručkujem i opet nazad prvim vozom za Novi Sad. Dođem tamo kod Borke u „Prometejevu” knjižaru, gdje sam se najčešće grijao i gdje sam držao torbu sa stvarima, jedinom mojom imovinom, a ona me pita: „Gdje si bio?” Ja joj kažem: Bio sam kod jedne zgodne prijateljice. Kod nje sam noć proveo.

Lažem, ja to. Lažem, jer ne mogu ja njoj pričati te svoje bjedne priče kako nemam gdje spavati, gdje se okupati i gdje držati torbu. Ne mogu, jer ljudi me znaju. Ja sam još 1960. godine dobio *Brankovu nagradu* u Novom Sadu i ja sam tu obilježen kao pjesnik”.

Ovako je govorio Duško Trifunović u svom posljednjem intervjuu, koga je dao Branku Stankoviću u emisiji *Kvadratura kruga* na RTS-u.

Priča o paketiću germe i poklonu za dijete

Ali ima jedna još starija, u dubljem zaboravu utopljena priča. Priča o Dušku Trifunoviću, čovjeku koji je svoj život proveo u Sarajevu, koji je ušao u naše glave, naša srca, naše duše, naše čitanke, kao onaj Čika Duško, koji nas je pitao *Šta djeca znaju o zavičaju*. I ne, nije ovo priča o

Bregoviću, Bijelom dugmetu, Teškoj industriji... Nije to neka pop ikonična storija o kakvoj pikanterije vrijednoj minijaturi, koja se zaturila od nas slijepih kod očiju.

Negdje na početku rata, jedna žena je stajala u redu u polupraznoj prodavnici u Sarajevu. Na Alipašinom polju. Žena sa trogodišnjom kćerkom. Od svega što su mogle kupiti, uzele su par paketića germe i jedan paketić praška za pecivo. Sve i ništa. To im je jedino osalo na praznim rafovima. Ispred njih na kasi stoji čovjek, a u njegovoj korpi pet kesica grisinija, dvije tegle džema i dvije Frutekove kašice (od krompira). Čovjek je pogledao mladu ženu sa kćerkom, platio svoju „obilatu” korpu fasunge i izašao.

Taj isti čovjek sačekao je da žena i djevojčica izađu iz prodavnice i obratio im se riječima „Da li biste mi učinili jednu veliku uslugu?” Nakon toga, zamolio je ženu da uzme kesu koji je držao kao dar za djevojčicu. Da i to je bio Duško Trifunović.

Po njemu se ništa nije dostojno zvati

Duško Trifunović, najveći gospodin ljudskog uma na našim prostorima, živio je kao skitnica, dok su pojedini mediji po Bosni

pisali laži da je ministar kulture u Karadžićevnoj vladi i da je ode u slavu snajperista. Da, i tu pljuvačinu je doživio i preživio Duško.

A, znate li da je prije rata, taj naš Čika Duško napisao dramu *Kulin Ban*, u slavu naše, bosanske pismenosti? Zna li da drama nikada nigdje nije izvedena? Zna li da se od Sarajeva, pa nadalje po Dušku Trifunoviću ništa ne zove? Jer takva smo mi sorta. Što bi rekao njegov brat po peru Brančilo Čopić, znaš ti nas, jebo ti nas.

Pa je na kraju skončao čika Duško u najvećoj bijedi, ali su mu od sahrane moćnici u Novom Sadu napravili lokalni spektakl i podigli spomenik na Vidikovcu. Jer, najbolji pjesnik je mrtav pjesnik.

Čika Duško, bili smo ti loši đaci, ništa o zavičaju od tebe naučili nismo. A kako smo se o tebe ogriješili, možda je dobro što se po tebi u ovim našim poganštinama od državica ništa ne zove.

Pa je najbolje za kraj citirati Duška Trifunovića: „Ja odlazim, hvala vam lijepo. Vi se snađite, ako možete”.

A ne možemo!

(Buka)

Tri drvene noge

Kao specijalista za organizaciju zdravstvene zaštite u Crnoj Gori, sada u penziji, izražavam veliku zabrinutost zbog neodrživog stanja u zdravstvu naše države. Sve do 2005. godine nije se govorilo o nedostaku ljekara u zdravstvenim ustanovama. Tada je Svjetska banka dala kredit od 7.500.000 eura za projekat izabranog ljekara, koji će vremenom postati ljekar porodične medicine u roku od minimum deset godina. Gdje su otišle te pare ne znam, ali znam da su masovno dolazili zdravstveni stručnjaci iz svijeta koji su mjesečno dobijali po 50.000 eura da bi obučili naše zdravstveno osoblje. Međutim, tada nastaje haos u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Ostao je izabrani ljekar za odrasle, djecu i žene i po neki specijalista porodične medicine. Dakle, dolazi do problema zvanog nedostatak dovoljnog broja ljekara zbog loše organizacije zdravstvene službe od strane Ministarstva zdravlja. Počinju zakazivanja pregleda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti kao da građani znaju kada će se razbljeti, nema ljekara, nema vakcina... Zakazivanje pregleda ide preko interneta i kod specijalista iako oko sto ili možda dvjesto hiljada ljudi zna da koristi internet. Uništava se Ljekarska komora čiji su članovi legalno izabrani i zdravstvo Crne Gore, zahvaljujući Ministarstvu i direktorima Kliničkog centra Podgorica i domova zdravlja koji nisu ljekari, dodiruje dno dna. U to smo se mogli uvjeriti i ovih dana na osnovu onog što se dešavalo u Kliničkom centru Podgorica.

Podsjećam da država počiva na zdravstvu, prosvjeti i sudstvu. A kod nas umjesto te tri zdrave noge imamo tri drvene noge, koje podržava Demokratska partija socijalista sa svojim satelitima.

Prim. dr Ivo Đurišić
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati

na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:

81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

Što se jagoda tiče – šumske

Ako vam život da limun, znači da ste kasno bili na pijaci i da su se jagode prodale... Svejedno, kao djevojčica sam ih sanjala, nikako ih dočekati, a sad dolaze sve brže i brže. Jagode

Počela je sezona odlaska grlom u jagode. Sad će sve biti bolje. Pravila bih neki kolač sa jagodama samo nemam jagode, a iskreno, kad ih vidim na pijaci plašim se da mi se neka ne otme iz ruke i odgrize mi prst koliko izgledaju radioaktivno. Koješta! (Koješta – reč u srpskom jeziku koja je dovoljna da otkači mnogobrojne gluposti od ideje da imaju neki tajni smisao). Možda sam samo htela da ubijem vreme. Nešto razmišljam - kaže se „ubijati vreme“, „ubiti dan“. Kakvi smo mi to ljudi! A posle nam đavo kriv kad shvatimo koliko ga je malo ostalo.

Na putu do pijace, srećem trubače i komšinicu koja se oduševila, toliko, da mislim da joj je Bregović nešto u rodu. A i ti trubači, pa ko će da im da pare u devet sati ujutru, pošten svet spava, ostali su u crkvi. Zna se ko kosi, a koga boli klinac za ovog što kosi.

Privuče mi pažnju: „Lepe su vam ove šumske jagode, al’ preskupe su“. U tom trenutku sam se zapitala da li manje volim pihtije ili vojvođanski naglasak, jer neki smo deo „plemena“, a neki su, eto, rođeni Vojvođani. Zaboga, razmišljam, jedno od najlepših postojanja je postojanje šumske jagode. „Gospodo, ja bih rado platila ove šumske jagode za vas, ali da vadite jednu po jednu u svoju kanticu.“ Pomislih, sad kad se naljuti! A onda se setim da kad se Vojvođani naljute oni stanu u red, plate svoje redovne račune, a prigovore zapišu u knjigu žalbi. Latinicom! Eventualno te prebiju ako nisi gej. Nego, ako

vam život da limun, znači da ste kasno bili na pijaci i da su se jagode prodale.

Pamtim kad mi je baba, pre trideset godina, ubrala jagodu, blago je protresla da spadne blato, promuljala je po potoku pored bašte i dala mi da jedem. Ovo sad je proseravanje. Mi smo jeli zdravu hranu i pre nego što su izmislili zdravu hranu. I još kažu da zalogaj treba žvakati dvadeset i šest puta, pa brate, dok pojedeš nešto, možeš preć Crnu Goru četiri puta i dobiti nobela za hemiju... I evo, jedem drugu jagodu. Nisam je uzela od druga, jagoda je druga po redu. Nije jagoda ništa mom drugu po redu nego... Znae šta?! Zaboravite! Ako volim jagode ima da vrištim: „Jagodeeeee, volim vas!“, ako volim pesmu ima da je pevam i vrištim na sav glas. Treba da smo glasni i da pričamo o stvarima koje volimo, ali je problem što smo najglasniji kad mrzimo.

„Poslednjim izmenama Zakona o porezu na dohodak građana uvedena je obaveza plaćanja doprinosa i poreza za šumske plodove, gljive i lekovito bilje od 58 procenata“. To, Vučiću, care! Trpaj do 100 odsto podrške!

Svejedno, kao djevojčica sam ih sanjala, nikako ih dočekati, a sad dolaze sve brže i brže. Jagode.

P. S. Onaj savršeni puding od vanile sa šumskim jagodama, što sam napravila danas, doveo me je do zaključka da ne volim puding od vanile.

Nataša ANDRIĆ

MOMIR ČOLOVIĆ:
 POSLJEDNJE OPELO - KAKO JE POTOPLJENA CRNOGORSKA FLOTA (I)

Brodove torpedovalo neznanje

Kako je potonula crnogorska flota i ko ju je likvidirao? Sve je sadržano u jednoj jedinjoj riječi – neznanje, mada se ne smiju zanemariti ni neki drugi elementi koji su stvorili opšti haos

Ograničenost življenja na brodu nikad mi nije mogla skratiti daljinu pogleda da ne sagledam životnu stvarnost u njenom prirodnom obliku, bez obzira na to kuda se kretao brodom. Najčešće su to bili oceani: Veliki ili Tihi, a nije ni slučajno bio Tihi, a jeste bio Veliki, opasan i grobnica mnogih pomoraca svijeta, pa i našeg broda *Dunav*. Sa svom posadom ostao je da leži na dnu tog oceana. Zbog ogromnog prostranstva, ne možete ga nazvati grobnicom brodova, ali možete zato Biskaj, gdje je svaki metar zaliva na roti - prema La Manshu i Sjevernom moru, prekriven olupinama brodova, pretežno jedrenjaka, i u njima skeleti pomoraca.

Tajfune, kako ih zovu u Japanu, hurikane u tropskim morima i ciklone u Atlantiku, upoznao sam u najsurovijem obliku. Jednom sam bio u oku ciklona gdje vlada apsolutni mir, bez daška vjetra, da bi se daljim kretanjem broda, bržim od kretanja centra ciklona našao u najvećem paklu koji je nemoguće opisati riječima. A repovi tih ciklona i na udaljenosti od 1200 pa i više milja znaju da budu opasni za sve brodove koji se nađu u tom regionu.

Ledenjaci, koji se noću na mjesecini presijavaju kao srebrne planine na roti puno sjevernijoj nego je potonuo *Titatnik*, imali su za odredišnu luku Port Čerčil u Hadson Bay u Canadi. Ili plovidba La Mansh Canalom, noću ili danju, u nevremenu, magli, svejedno opasnim, gdje se razmimoilazite sa stotinama brodova. Bog čuva pomorce. Inače u tim momentima kvar na kormilu ili pogonskom stroju broda može da bude fatalan. Ne manje nego kad se nađe u smrtnom zagrljaju talasa od

10, 15 ili 20 metara visine. Često maksimalna amplituda između dva talasa i dužina broda određuju njegovu sudbinu i onih koji su na brodu.

U 35 godina plovidbe i hiljade puta doživljenih takvih situacija, skoro nikad nijesam osjetio strah da li će nas sljedeći talas poklopiti ili prelomiti brod i spustiti nas na vječni počinak. Osim nedostatka porodične tradicije, kao prvi i posljednji izdanak svoje porodice i bratstva, koji je bio pomorac, ne znam nikoga iz moje porodice da je bio poznat kroz istoriju kao junak ili ne daj bože heroj. Daleko se kazalo, nijesam to bio ni ja. Božja je volja bila da u tim uslovima živim i radim najveći dio života. Da mi pomorstvo bude profesija.

Plovidbe rijekama, stotinama milja Paranom u Argentini, Orinokom i Sant Laurencom, Rajnom, Mekongom...bile su posebni doživljaji. Često smo posmatrali nepregledna prostranstva i krajolike kroz koje smo prolazili, velike gradove i male naseobine na rubovima rijeka.

Divne kuće bijele kao labudovi, na obalama rijeke Potorriac, na putu od New Yorka do glavnog grada te države, Albany-ja.. Nebodere nekada centra svjetske automobilske industrije Pitsburga i Chicaga ploveći jezerima, Canade i USA, pa tamo na sjevero-zapadu do Dulutha. A onda plovljenje bistrim vodama jezera Erie, Huron, Michigan i Superior, koja su očuvana, uprkos tolikim zagađivačima, koji plove po njima, da vodu možete piti na bilo kojem mjestu tog prostranstva. Poštovanje najvećih i najrigoroznijih zakona koje su ljudi smislili za ekološku zaštitu i nije bilo lako. Na takav oblik striktno odgovornosti naišao sam u malo luka svijeta. Ipak, kao cjelina, ostala mi je u sjećanju Australija i njihove rigorozne ekološke kontrole. Posebno kod ukrcanja goriva, maziva ili ispumpanja kaljužnih ili fekalnih voda.

Kad je već riječ o pravnim propisima iz svih oblasti života - od onih o kontroli uređaja na brodu za sigurnost ljudskih života na moru do onih o zdravstvenoj zaštiti zemlje u koju dolazite, do imigracionih vlasti, carine i specijalnih ekipa domicilne države, a u Južnoj Americi i specijalnih agenata američke DIE, koji se bore protiv prenošenja droge brodovima. Pomorce možete tretirati kao najviše kontrolisane osobe na svijetu. Negdje nas čuvaju kao najopasnije divlje zvijeri u kavezu - Kuba, Južni

Vijetnam u toku rata, USA... U Chicagu smo samo zapovjednik i ja, kao upravitelj stroja, imali dozvolu za izlazak sa broda u grad i nijedan član posade. U znak protesta, ni sam nijesam htio izaći vani u grad. Stroga ograničenja kretanja, ako ste u ratnim zonama.

Život na brodu karakteriše limitirano kretanje od 170 do 250 m dužine i 25 do 40 m širine broda, i života sa ograničenim brojem ljudi - nekada i do 50 članova posade, a sada ispod 20. Faktor intelektualnog razvoja, pa i opstanka čovjeka u takvim relacijama, je vrlo problematičan. Tamo gdje vladaju sloga i profesionalnost je na zavidnom nivou, i neuporedivo je lakše nositi teret takvih uslova življenja.

Ipak, najveći nedostatak života i rada na brodu je taj psihološki ambijent u kojem protiče naša profesija. Izlaz iz najtežih i najopasnijih situacija moraš tražiti u svojoj glavi. Nemaš pomoći od drugih. Na kopnu rade telefoni, teleksi, iznajmljuju se, zavisno o visini problema helikopteri ili avioni, radi ispomoći vrhunskih stručnjaka, zavisno od veličine problema. Ovo se posebno odnosi na pogonski kompleks i nerijetko opasnost od nevremena i situacije, koja može neodlučnošću ili ne daj bože neznanju, dovesti do tragedije.

Polazeći od ovih uslova i normi - očito je da se bez znanja i iskustva,

koje ima primat na brodu, ne može obavljati jedna ovakva profesija kao što je pomorstvo. A tek vođenje kompanije ili pojedinih njenih službi, kao što su komercijala, tehnički sektor, snadbijevanje broda i kadrovsko ekipiranje posada. U ovih par rečenica je sublimirana sva mudrost profesije. Jedne od najdelikatnijih koje počivaju na golom znanju i iskustvu - i gdje ni u teoriji nema improvizacija. Onaj ko može da pojmi ove činjenice, shvatiće kako je potonula crnogorska flota i ko ju je likvidirao.

Sve je sadržano u jednoj jedinjoj riječi - N E Z N A N J E. Mada se ne smiju zanemariti ni neki drugi elementi koji su stvorili opšti kaos izražen u najtežem obliku neodgovornosti, pojedinačnoj i rukovodećoj, javašluku, nestručnosti, lošem odabiru kadrova, pa i krađa na brodovima. Uzrok tome su bili i ogromni promašaji kadrovske, komercijalne i tehničke službe, havarije, loše procjene o zaduživanju, hipoteke, do kasnijih prodaja brodova na bezuman način, osobe koje su izgubile svaki pojam o struci, profesionalnosti i koje su u krajnjem slučaju postale obični poslušnici politike da bi se kasnije pretvorile od direktora i raznih rukovodilaca u obične grobare. Posljednje i ključno nasilje su izvršile osobe u rangu ministara pomorstva, ministra finansija, direktora preduzeća kao ortodoksne neznalice i ključni učesnici odgovorni za potapanje flote, uljučujući tu i zapovjednike koji, kao bespogovorni poslušnici, a za svoj sitni lični interes, postali saučesnici ovog nečasnog čina uništenja najvećeg privrednog resursa države Crne Gore, koji se mjeri milijardama eura gubitka.

Ovo nijesu subjektivni zaključci jednog upravitelja stroja, nego gole činjenice o kojima se stručno ne možemo sporiti. Ovo je suština uzroka nestanka crnogorske pomorske flote. O posljedicama će biti riječi u nastavku, na konkretnim primjerima, koji su provjerljivi.

(Nastavlja se)

● Pelinovo – posljednji brod nekadašnje Jugooceanije

IVANA MURIŠIĆ

Mnoge djevojčice maštaju da postanu kreatorke. Kad si ti počela da se zanimaš za modu?

Moje interesovanje za modu datira još od osnovne škole. Počelo je tako što sam posmatrala majku dok je šila za nas sestre, a onda poželjela i sama da napravim model. Kada sam zapazila reakcije ljudi na isti, poželjela sam da nastanu još neki. A onda su me ljudi prepoznavali po dobrim odjevnim komadima, što je učvrstilo moju želju da moda bude moja profesija. Sada svu svoju kreativnost prenosim na modele, a ja sam u drugom planu.

Kako na fakultetu teče proces obuke i šta se sve uči?

Za školovanje je najteži početak. Kao i na svakom umjetničkom fakultetu potrebno je spremati se za prijemni ispit. Ja sam se pripremala dvije godine i sada, sa distance gledajući, to su bile najteže ali i najljepše godine. Mnogo rada, početničkih grešaka, predaje i odustajanja... Vodila sam se mišlju da je svaki profesionalac jednom bio početnik, pa sam taj početak dosta teško ali i hrabro prebrodila. A onda je uslijedilo školovanje u Beogradu, gdje ste na Akademiji od jutra do mraka, šijete, crtate, učite o materijalima. Da biste bili kompletan dizajner i sveobuhvatan umjetnik, učite o istoriji kostima, istoriji pozorišta, anatomiji ljudske figure, tehnikama crtanja, lijepog pisanja itd... Otvaraju vam se mnogi vidici i proučavate svoju kreativnost i mogućnosti.

Koja je razlika između mode i onoga sto ljudi u stvari nose?

Nema razlike, samo je pitanje stila i stava koji čovjek ima u vezi sa onim što svakodnevno oblači. Odijelo ne čini čovjeka, ali svakako mnogo govori o njemu. Većina je nesvjesna svoga oblačenja, ali to opet govori o nesvjesnom stavu u vezi življenja. Ljudi koji vole sebe, i zadovoljni su sa svojim životom, svjesnije biraju svoje komade i imaju izražajni stil odijevanja.

U čemu ti nalaziš inspiraciju u svojim kreacijama i da li ti težiš nekom posebnom stilu koji je etabliran u modnim krugovima?

Ja uvijek tražim inspiraciju u ručnom radu. Za mene odijevni komadi nastaju kao kolaž, mozaik... U većini slučajeva nisam zadovoljna ukoliko

Ivana Murišić je diplomirala na Akademiji lepih umetnosti u Beogradu 2010. godine na odsjeku za scenski i savremeni kostim. Na Beogradskoj Nedelji mode, 2010. godine se predstavila svojom diplomskom kolekcijom inspirisanom indijskim lutkama i njihovim siluetama. U januaru 2011. godine otvara svoj atelje u okviru Belgrade Design District-a, a 2014. otvara atelje u Podgorici. Pored više samostalnih kolekcija, radila je kao kostimograf u pozorištu, baletu i na filmu

model napravim od već gotovog materijala. Volim da slažem, preplićem, uživam i kao mozaik ređam perle, kamenje, kristale... U većini slučajeva model danima nastaje, ali to je jedini način kako svoju inspiraciju i unutrašnji poriv mogu da materijalizujem.

Kako „stoji” moda u Crnoj Gori?

Iz godine u godinu sve bolje i bolje. Mala smo zemlja, bez ijedne tekstilne fabrike, bez akademije sa smjerom modnog dizajna. S obzirom na sve pomenuto, održavanje modne scene u Crnoj Gori je veoma uspješno.

Uvijek je zanimljiv komentar, koji je donekle tačan, da na ulicama Crne Gore ljudi izgledaju kao sa piste i da vode računa o tome šta nose u svakom

momentu. Kako komentarišeš to?

Ja smatram da je blizina Italije uvijek uticala na to da se ljudi u Crnoj Gori nose „po posljednjoj modi”. I istina je da ljudi uživaju u modnim komadima i da za njih veliki značaj ima ono što nosimo na sebi. Lijepo bi bilo da nas po tome i ostatak svijeta raspoznaje.

Koji su tvoji planovi za budućnost kada je posao u pitanju?

Moji planovi za budućnost su da održavam obimnost posla, i organizujem još bolju proizvodnju. Uz to naravno ide i organizovanje samostalne kolekcije.

Dordije NJUNJIĆ